



METAFORUM

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI



Kaffe Fassett - Fabrics (se side2)



M E T A F O R U M

NORSK MAGASIN FOR FAMILIETERAPI

Medlemsblad for Norsk forening for familierapi NFFT.

Utgis normalt fire ganger pr. år (januar, april, august, november) med deadline den 1. måneden før planlagt utgivelse (for augustnr.: 1. juni). Opplag 1300 .

REDAKSJON:

Kari Yvonne Kjølås. Tlf: 32 845773 / Mobil: 900 979 96

Ottar Lingjærdesvei 8, 3403 Lier Mail: kariyk@online.no

Pål Abrahamsen Seilduksinstituttet AS, Markveien 23, 0554 Oslo

Tlf: 952 22 604 Mail: paabraha@online.no

Hilde Ingebrigtsen Tlf: 950 67 545 Mail: hildeingebrigtsen@yahoo.no

Faste skribenter:

Suzanne Børretzen : suzanneborretzen@yahoo.com

Marie Theisen : marietheisen@outlook.com

NFFT: NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

Adresse: PB 51, 2011 Strømmen.

(merk post: NFFT / Metaforum).

WEBSITE: www.nfft.no

STYRET I NFFT:

Pelle Slagsvold Leder .

Blå Kors Behandlingssenter, Tennisveien 4. 0777 Oslo

Tlf: 94015245. Mobil: 91712933

Mail: pelle@convex.no / pelle.slagsvold@nfft.no

Henriette C. Alsing (styremedlem - nestleder)

Ambulant Familieenhet (AFE) Bjerketun, BUPA, Vestre Viken HF.

Tlf: 905164 63 Mail: henriette.alsing@nfft.no

Kristin S Breda (Styremedlem - webansvarlig)

Bærum BUP, BUPA, Vestre Viken HF, Sykehusvn.34, Bærum gamle sykehus

Mobil: 469 36 842 Mail: kristinbreda@me.com / kristin.breda@nfft.no

Kristin H Dahl. (Styremedlem)

Familiekliv, Barne- og ungdomspsyk. seksjon, Sykehuset Telemark HF.

Ulefossveien 55, 3710 Skien.

Tlf: 40291243 Mail: kristin.helene.dahl@gmail.com / Kristin.dahl@nfft.no

Halvor de Flon (styremedlem)

Diakonhjemmets høgskole, PB. 184 Vinderen, 0319 Oslo

Tlf: 95179924 Mail: halvor.deflon@nfft.no / deflon_2000@yahoo.no

Lennart Lorås (varamedlem / forskningsansvarlig)

Diakonhjemmet Høgskole, Postboks 184 Vinderen, 0319 Oslo

Tlf.: 22451971 Mobil: 98422113 Mail: lennart.lorås@nfft.no

Ellen Vokes (varamedlem) Homannsbyen familievernkontor, Oslo.

Oscars gate 20, 0352 Oslo Tlf.: 91538296 Mail: ellen.vokes@nfft.no

Ellen Kirkebø Landa (varamedlem) Psykososialt team, Sykehuset i Vestfold

Tlf.: 99108387 Mail: ellen.kirkebø.landa@nfft.no

SEKRETARIAT:

Allan Ettrup Hansen (Daglig leder / regnskapsansvarlig)

Homannsbyen familievernkontor, Oscarsgt.20, 0258 Oslo

Tlf: 977 24 2 68 Mail: allan.etrup.hansen@nfft.no

Arne Kallekleiv (Medlemsansvarlig)

Familievernkontoret Øvre Romerike, postboks 202, 2051 Jessheim.

Tlf. 950 72 404 Mail: arne.kallekleiv@nfft.no

Medlemskap i NFFT

kr. 800,- pr år.

Inkludert i prisen er

4 nummer av tidsskriftet

FOKUS PÅ FAMILIEN

&

4 nr. av medlemsbladet **Metaforum**

samt rabatter på foreningens

og andre arrangementer.

Bankkonto: 7874 05 96348



ANNONSER TIL METAFORUM

Vi tar gjerne imot annonser om det som skjer innen feltet, som kurs, seminarer, ledige stillinger, bokannonser, viktige begivenheter med mer.

Prisen er:

¼ side kr. 1.250,-

½ side kr. 2.500,-

1/1 side kr. 5.000,-

Annonser til bladet legges om ønskelig gratis ut på www.nfft.no.

Annonse kun på web Kr. 2.500,-

Annonser for kurs med min. 10% rabatt for NFFTs medlemmer er gratis.

Send teksten på e-post til kariyk@online.no

Frister og adresser står øverst på denne siden.



Bladet Metaforum styres etter fagpressens redaktørplakat.

Forside:

Kaffe Fassett, tekstilkunstner.

Tekstiler på rull.

Fassett er amerikansk født, bosatt i England. Kjent for sine fargerike broderier, fantastiske strikkeobjekter og utrolige patchworks.

En sommer går så fort. *Det meste regner bort ...* lyder en strofe i en svensk sangtekst vi stadig får høre på radio'n, og det har blitt mye lytting på det apparatet i sommer. Mye tid til lesing har det også blitt. Bøker, blader og aviser har gått ned på høykant – og i et gjenglemt ferienummer av Klassekampen (16. juli) kom vi over en artikkel om systemteori: *Det komplekse samspillet* – av Bjørn Vassnes. Men nei, den handlet ikke om familieterapiteori. Og jo, på en måte gjorde den det likevel. Artikkelen handler om noe langt større enn familiesamspill; om det komplekse samspillet som utgjør livet og livsbetingelser i vid forstand; på makro- og mikroplan, organisering og selvorganisering, kaos og kosmos – og mye mer.

Som det står i ingressen: *Å forstå hvordan enkeltdelene i komplekse systemer påvirker hverandre blir stadig viktigere for vitenskapen.* Det vises til noen av grunnleggerne for den systemteoretiske tenkningen som bl.a. Ludwig von Bertalanffy og systemteori, Norbert Wiener og kybernetikken, Claude Shannon og informasjonsteori - og videre til Ilya Prigogine og hans forklaringer om selvorganiserende systemer. Vi kjenner oss igjen i dette landskapet, og disse navnene som bringer tankene tilbake til grunnlagstenkningen for systemisk familieterapi og familieterapiens ungdomstid, og vi kjenner at vi kanskje savner et større fokus på familieterapiens grunnleggende tanker og opprinnelse innenfor vårt felt. Vi savner å se *våre* samspillsteorier i et videre perspektiv, slik grunnleggerne av den familieterapeutiske systemteorien gjorde.

Vi skal ikke dra dette videre her, men tenker at det, i tillegg til å rette fokus mot det vi gjør og om det virker, også blir viktig å rette fokus på hvordan og hvorfor noe virker. En undersøkende og nysgjerrig tilnærming til faget. Ikke slik å forstå at vi søker endelige svar på menneskelige samspill, de finnes ikke – som kjent. Som Lynn Hoffman har uttrykt det: *Vi er for vidunderlig sammensatte til det ... (red. overs.)*

Gregory Bateson sier det slik: *Vitenskapen undersøker – den beviser ikke.*

En ny epistemologidebatt har, som kjent, vært etterlyst lenge – fra flere hold.

Gjennom vitenskapshistorien har tendensen vært å forsøke å dele verden i mindre og mindre deler for å forstå hvordan den henger sammen. Systemtenkning går mot dette og ser på samspillet mellom delene for å gi en ny forståelse, står det i den nevnte artikkelens faktaboks. Det gir jo mening det, også i vår sammenheng, så kanskje vi skulle begynne der vi startet, med systemteorien. Den er høyst aktuell.

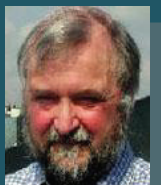
Med dette bringes vi tilbake til hverdagen og det neste større arrangementet i NFFT's regi: Førjulsseminaret i Gamle Logen. Som det står i invitasjonen: *Førjulsseminaret denne gangen vil igjen løfte oss til et metaperspektiv, med historiske tilbakeblikk - med forankring i tidens utfordringer og aktuelle tema. Vi har tenkt oss en reise i samfunn og kultur, individ og fellesskap, historier og fortellinger. Vi vandrer også i sinnets irrganger og samspillets labyrinter – for å se nærmere på faktorer som kan gi oss større forståelse av de strukturene og kontekstene vi alle er en del av ... og mye mer.* Foredragsholdere er Kjetil Eikeset, Trond Kjærstad og Steinar Bjartveit. Fokuset retter seg mye mot ledelse, men vil også være relevant for medarbeidere. Vi tror vi det vil bli både morsomt, interessant og nyttig - også for vår kliniske hverdag. (Se invitasjon vedlagt dette nummeret av bladet.) Så ses vi kanskje der.

Ellers bringer bladet litt av hvert fra feltet. Noe mer fra Vetre tidligere i år - og noe aktuelt stoff både fra inn- og utland, som vi håper dere vil ha glede av å lese. Og for å avslutte der vi startet: Sommeren. Den er ikke helt slutt ennå, så nå håper vi på en sensommer med litt av den varmen vi lengtet etter gjennom mørketiden, før den tiden setter inn igjen. *Håpet er forvekslingen av ønsket om at noe skal skje og sannsynligheten for det ...* sier Arthur Schopenhauer (1788 – 1860), men vi velger nå å håpe likevel.

Og med det ønskes dere en fin høst - fra oss i redaksjonen.



Hilde



Pål



Kari Yvonne
Ansvarlig redaktør

STYRESIDEN



Pelle Slagsvold
Leder for NFFT

ORD FRA LEDER:

Når dette blir lest har de fleste av oss avsluttet årets sommerferie og har tatt fatt på ett nytt halvår med arbeid eller utdanning evt. begge deler. Det er å håpe at man har fått til en avveksling fra hverdagen da det er ansett som ønskelig.

Siden sist har styret vært opptatt av de vanlige gjøremål. Evaluere Vetre-konferansen og konsolidere det videre styrearbeidet med nye medlemmer der. Ut fra at vi har fått større geografisk spredning blant styremedlemmene prøver vi ut sjeldnere, men lengre styresamlinger og mer arbeid i underkomiteer.

Av aktiviteter og kommende arrangementer kan nevnes:

Programmet til Logen i desember er klart og blir annonsert i dette nummer med program og foredragsholdere.

Neste årskonferanse på Vetre i februar 2016 skal handle om seksualitet og hvordan vi som behandlere forholder oss til og snakker om dette. Vi er kommet langt i konkret planlegging og har tenkt ut forelesere og snakker med flere. En viktig endring i år er at styret, som et forsøk, har bestemt at lengden på konferansen reduseres fra 3 til 2 døgn. Første Vetre-annonsering er å finne bak i bladet.

Førjulseminaret i Gamle Logen er i rute. Se annonse og invitasjon innlagt i bladet.

Vi har også planer for Systemiske kafeer i Oslo som blir bekjentgjort når de er klare.

En funksjon leder av NFFT har, er å være medlem av representantskapet i Fokus på Familien. I denne perioden er jeg leder av dette. I vår var tiden kommet til å hente inn ny redaktør etter Ella Kopperud da hennes periode gikk mot avslutning. Vi fikk inn tre meget kompetente søkere. En representant for forlaget, den andre redaktøren og u.t. hadde intervjuer, og Vigdis Vie Torsteinsson fikk tilbudet og takket ja. Hun har vært redaktør en periode tidligere - for noen år siden og var også nylig gjesteredaktør på et temanummer, så hun kjenner Fokus godt. Vi er godt fornøyde med prosessen og resultatet.

NFFT ønsker å bidra til internasjonalt og nordisk samarbeid. I den sammenheng har lederne av de nordiske foreningene møttes en gang i året i en av hovedstedene. I år var det vår tur til å være vertskap. Nestleder Henriette Alsing og jeg tok ansvaret. Det ble en noe redusert gruppe som kom da svenskene ikke har leder pt - og ikke sendte erstatte. Den danske lederen var forhindret. Vi andre hadde et par dager med utveksling av erfaring med foreningsarbeid og faglige utfordringer som er både felles og forskjellige. Den finske lederen delte erfaringer fra siste nordiske kongress i Turku, og den islandske ønsket innspill og forslag til tema til sin neste Nordiske i 2017. De har også bedt oss om å finne en norsk representant til å sitte i fagkomiteen. Vi bestemmer dette på neste styresamling nå i august.

Ellers vil vi minne om neste EFTA-kongress i Amsterdam neste høst. (28. sept. – 1. okt. 2016)

Det absolutt viktigste som har skjedd i mitt liv denne sommeren er at jeg har blitt bestefar (for første gang) til tvillinger. Jeg har gledet meg veldig, men det er større enn forventet. Er helt betatt av de små skapningene. Plutselig er Familie veldig viktig igjen. Tankevekkende.

Pelle



Anne Hedvig Vedeler er opprinnelig barnevernspedagog - med master i familieterapi. I 2011 forsvarte hun sin doktoravhandling, ved University of Bedfordshire i England.

Hun er blant annet opptatt av detaljene i det musikalske møtet og ser all kunnskap som midlertidig og bevegelig, skapt sammen med og mellom mennesker.

Anne Hedvig er ansatt i halv stilling som førsteamansuensis på Diakonhjemmet Høgskole i Oslo. Her er hun blant annet ansvarlig for et samarbeidsprosjekt med Houston Galveston Institute Texas som tilbyr en ettårig utdanning i "Collaborative Practice".

Hun har også en privatpraksis som terapeut/veileder/konsulent, og er faglig ansvarlig for en videreutdanning i dialogisk familie- og nettverkspraksis i samarbeid med Rana Kommune og Høgskolen i Nesna.

I all sin praksis er Anne Hedvig engasjert i å skape et åpent og levende dialogisk rom.

UTVALGTE PUBLIKASJONER

2011 Doktoravhandling:
Dialogical Practices – Diving into the Poetic Movement – exploring 'supervision' and therapy'

2007: *Den bekymrede vandringsmannen – John Shotter om Tom Andersen i samtale med Anne Hedvig Vedeler*. Fokus på familien 2-2007

2001: "Aldri så galt at det ikke er godt for noe". Fokus på familien 3-2001

SYSTEMISK DIALOG mellom far og datter: Gerdt Henrik og Anne Hedvig Vedeler. Litteraturhuset i Oslo Mai 2015.

Ledet av Halvor de Flon

Et populært innslag. Det ble stapp fullt og "overbelastet" i den lille salen på Litteraturhuset, som var den eneste ledige denne kvelden i mai. Vi benker oss så godt vi kan – og mange havner sittende på gulvet – mens andre ikke får plass i det hele tatt.

Vi ønskes velkommen av Kristin Breda fra NFFT-styret.

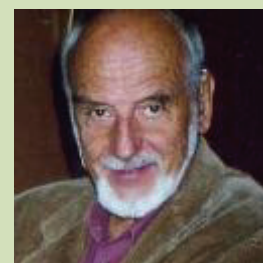
I det følgende refereres dialogen i noe forkortet utgave.

FAR OG DATTER TAR Plass PÅ "PODIET". Halvor de Flon åpner: Han kjenner begge aktørene fra før – fra ulike faglige arenaer. Gerdt Henrik, som underviser og veileder da han var student, ble et forbilde, sier Halvor, og nevner spesielt forholdet til barn der Gerdt Henrik hadde en egen evne til å skape kontakt. Videre påpeker Halvor at det er lenge siden Gerdt Henrik gikk over fra å være ansatt til å bli pensjonist, men at han ikke sluttet å være fagperson av den grunn. - *Du er ikke av dem som gikk over til golfspilling eller til kurs i italiensk?*

Gerdt Henrik (G. H.) svarer at han fremdeles er interessert i familieterapi. Han skriver om og er opptatt av feltet. - *Men jeg er ofte bekymret for dere*, sier han spontant.

- Halvor spør - *hva er det som bekymrer?*

G. H. - *Statusen for familierapeuter er ikke hva den var – eller hva den burde være. Kompetansen har økt, men anseelsen har ikke fulgt etter. Det er så mange interesserte og velutdannede folk innen dette feltet. Det burde hatt høyere status – for eksempel innenfor psykiatrien.*



Gerdt Henrik Vedelers faglige virke er preget av bredde, både teoretisk og praktisk. Veien er lang fra Nic Waals institutt, via Universitetets kriminologiske og psykologiske institutter, over til oppbygging av psykisk helsevern for barn og unge i Finnmark, for så å lande i Vestfold med familieterapi som interesseområde.

- Cand.psychol. 1951.
- Spesialist i klinisk psykologi 1969.
- Lang og variert arbeidserfaring fra forskning, undervisning, pp-tjeneste og psykisk helsevern for barn og ungdom.
- Sjefpsykiolog ved Barne- og Ungdomspsykiatrisk klinikk ved Vestfold sentralsykehus fra 1980 fram til pensjon i 1993.
- Videreutdanning i familieterapi, Milano 1983–1985.
- Spesialist i klinisk familiepsykologi, NPF, 1995. Arbeider nå freelance med veiledning og undervisning i familieterapi og systemisk arbeid.

UTVALGTE PUBLIKASJONER

1973: *Samspill – en studie av ungdom og behandlere*. Oslo: Universitetsforlaget.

1973: Frihetsstraffens innhold – betraktninger om fangers rettigheter og fengselets forpliktelser. *Norsk Juridisk Tidsskrift*.

1988: Familieterapi i avdeling, et eksperiment med en ny kontekst. Medforfatter Sven Erik Tholander. I *Gjennom speilet og tilbake*. Oslo: Tano.

1994: Klienten og terapeuten mellom flere hjelpere – Må flere kokker bety mer søl? *Fokus på Familien*, nr. 2.

1997: Ad hoc dialogens plass i familieterapiundervisning, *Fokus på Familien*, nr. 3–4.

(Ref: Psykologtidsskriftet 2-2004)

Han legger til: - *De som er kunstnere i faget er nå tvunget til å bli funksjonærer.*
Salen bifaller utsagnet.

- Halvor skifter fokus: *Hva var din inngang til dette feltet?*

G.H. startet i barnepsykiatrien, bl.a. ved Nic Waals institutt, og ble tidlig opptatt av familiene rundt barnepasientene. På 80-tallet kom pionerene – og veien bort fra psykodynamisk mainstream. Så møtte han Milanoteamet i 1984 og har siden vært familierapeut.

- *Hva tente gnisten?* spør Halvor.

G. H. Jeg var gått lei. Hadde vært så mange år i sandkassa. (Latter).

Vi ble gitt frie tøyler til å praktisere Milano. Klinikken i Tønsberg ble også etter hvert en stat i staten – en Milanofilial. Han fortsetter: *Jeg er ikke lenger bare Milanofrelst. Familierapi er så mye mer enn det.*

- Halvor henvender seg til Anne Hedvig for kommentarer.

- *Jeg er jo vokst opp i denne sandkassa*, sier hun – og legger til: *selv om jeg på denne tiden var opptatt i presseforbundet.* Hun ble etter hvert fasinert av farens måte å fortelle på – og etter hvert av fagfeltet. Av energien. Det var morsomt – og trigget god nysgjerrighet. Hun fikk etter hvert lyst til å bli terapeut.

- Halvor: *Ble du også lei av sand og så et skifte?*

Anne Hedvig (A. H.): *Jeg ble opptatt av Goolishian. Da ble jeg for alvor familierapeut. Tok master og doktorgrad.*

- Halvor: *Hvordan ble inngangen til feltet inspirert av Gerdt Henrik?*

A. H: *Det kan jeg snakke høyt og tydelig - og lenge om. Vi er jo like glade i å snakke begge to.*

G. H. skyter inn: *Anne Hedvig var jo student. Det var morsomt å snakke med henne. Hun ble ikke lei – i motsetning til mange andre. Så kom mastergraden inn med den filosofiske delen, med Bakhtin og språk. Jeg lærte mer enn jeg var læremester.*

- Halvor husker en historie fra en rusklinikk der en mann var innlagt. Kona var til stede i samtalen. Hun svarte for mannen hver gang Gerdt Henrik stilte et spørsmål. G H er kjent som en vennlig mann, men etter tiende gang sa han: *jeg tror vi må la mannen din få tenke seg litt om, han har jo ikke fått tenkt seg om på 25 år.*

G. H. repliserer. *Det der er jeg ikke stolt av!*

Halvor: Men effekten; Mannen ble litt sår – og beskyttende mot kona. De to fikk en allianse.

G. H. *Det er en veiledning i "sånn må dere ikke gjøre". Jeg kunne fortelle om flere feil ...*

- Halvor til A. H: Viser til følgende sitat fra en melding G H til A H fra siste Metaforum (referat fra workshop. på Vettre tidligere i år).

"Lykke til i morgen med din workshop. Hold fast ved din posisjon som geriljasoldat, på din vennlig nysgjerrige måte. Dine ideer er sterkt tiltrengt i en tid der konformisme med kategorisering og ferdiglagete prosedyrer herjer vårt land».

- *Noen tanker om det?* spør Halvor

A. H: Jeg tenker at det å være geriljasoldat er å jobbe litt under radaren. Selv har jeg halv fast jobb og har frihet for resten. Slik unngår jeg tvangstrøye. Jeg liker å tenke på terapi som kunst. Jobber ofte motstrøms i forhold til de fleste ”systemer”. Er opptatt av selve møtet og å være tilstede i og gi seg hen til øyeblikket. Av å ikke være programmert.

Halvor forteller at en gang han hadde engasjert A H til å undervise spurte han:
Har du forberedt deg godt?

Hun svarer: *Jeg har forberedt meg hele livet.* Legger til: Jeg bruker ikke powerpoint og andre slike hjelpemidler. Også her er hun mest opptatt av møtet. Hva ønsker studentene seg ...

Halvor viser til A H sin avhandling – og viktigheten av å improvisere.

A H: Ja det kunne det være bra å løfte opp. *Vi liker jo best å møte folk som ikke har et manus.*

Halvor går tilbake til G H: Hva med Milano – hypoteser i denne sammenhengen.

Paradox og counterparadox sier G H nærmest til seg selv og fortsetter: Det fine med Milano-metoden er at det er en metode som naturlig nok må endre seg, det ligger i metodens natur (viser til Bertrando på fjorårets systemiske kafé). Hypotesen kan selvsagt stå i veien. Maktmennesker kan prøve å presse sin sannhet på familien. Min form for hypotesedannelse nå - skjer i øyeblikket, som spørsmål. Da blir det dialog. Hypotesene blir mer åpne og midlertidige.

A H skyter inn: - Det blir mer våre ideer om hvordan ting kan henge sammen. Uansett hva vi kaller det er det konstruksjoner som noen har laget – og den må kunne avvises. Man må være både modig og beskjeden. Dialog og ikke monolog. Nedtoning av ekspertrollen.

Halvor spør: *Har det vært noen frustrasjoner dere imellom – på ideplanet?*

A H: - Det har vært mer overbærenhet fra hans side enn fra meg. Jeg synes noen ganger han gjentar seg og det kan irritere meg, men det oppveies av at vi lærer av hverandre.

Halvor til G H: - *Hva med deg?*



På mange måter er det jo en annen måte å snakke på. jeg har for eksempel begreper fra Freud, for eksempel Rorschach; Hva leser du inn i dette? Jeg fikk han gratis, men hun har funnet det opp selv. G. H. viser til hennes mangfoldige elefantsamling, som hun bruker i veiledning og terapi. - *De har ulikt uttrykk* sier G H, – *og hun ber folk velge seg en – og spør hva de leser inn i (eller ut av) figuren. Det er mye det samme som med Rorschach ... men som sagt, hun fant det opp selv.*

A H: - *Det er en stor forskjell. Det er at pasienten tolker og ikke eksperten.*

Hun bekrefter at det du har funnet på selv gir en større energi. Det gjelder også pasientene.

G H: - Ja – det er både likheter og forskjeller. Vi skapes i fellesskap. Barn – foreldre / lærer – elev / terapeut og pasient. Når det skjer en endring er det stort sett fordi folk

tror de han funnet det på selv. *Kunsten er å legge til rette slik at folk tror nettopp det.*

SÅ OVER TIL DIALOG MED SALEN. (

(Denne delen er sterkt forkortet og gjengis stikkordsmessig.)

Et spørsmål til G H fra dansk teolog:

- Kan du si noe mer om det filosofiske?
- Hvordan ser du på fremtiden?

G H: - Det er som ved kliniske katastrofer: Det må bli verre før det kan bli bedre. Det er mye å utsette ved den medisinske måten å administrer f. eks. sinnssykdom på. Familieterapien vokste fram pga misnøye. *Vi må ha mange Anne Hedviger og mange misfornøyde pasienter for at endring skal skje.* Og han gjentar: *Men familieterapien har for lav status!*

Spørsmål fra dansk dramaterapeut og sexolog:

- *Har noen problemer med profesjonen familieterapi.*
- *Synes bl.a. det kan være vanskelig å bli venn med runde spørsmål...*
- *En veksling mellom medisin og psykologi kan være fruktbart ...*
- *Vil gjerne vite mer om endringer innen feltet.*
- *Har familieterapien stagnert?*

A H: Det vanlige innen familieterapi er en videreutdanning på 2 år. Det er lite, men en start. Vi kan tilby studenter et språk, ikke bare teorier, men opplevelse og begreper. Det tar mange år å bli en god terapeut.

G H: Spørsmålet ga meg to ideer.

F. eks. hjerneforskning og psykologi. *Det skjer en sammensmeltning her. Bort fra det kunstige skillet mellom psyke og hjerne. Dette er bra (selv om jeg selv har sloss mye mot leger i sin tid).*

Den andre ideen: Familieterapiens viktige endring for 20 år siden var:

Bort fra skyld. En praksis som har et rykte om skyldfordeling nytter ikke.

Gi ressurser til individ og familie. Kraft til familien. Se på familiemedlemmer som ressurspersoner. Kjærlighet og ønsket om det beste for familiemedlemmene. Dette er grunnleggende!

Spørsmål fra svensk terapeut.

- Ordet familieterapi gir andre assosiasjoner enn familiesamarbeid. *Det beveger seg fra "kriger" til "gartner", fra samurai til bonsai ...*
- *Familie og terapeut er ofte i forsvaret. Se alltid på familien som en ressurs.*

G H: Godt å bli bekreftet.

En annen dansk tilhører kommenterer:

- *En terapeut som er genuint tilstede er en god terapeut.*

Så en nordmann fra akutt team i Drammen kommune:

Forteller om arbeidet og om respektfulle møter med familier og konkluderer:

-Tilstedeværelsen er en kunst.

A H:

Mange gode spørsmål og eksempler. Relasjon, dialog, ressurs. Det drives mye godt arbeid – mange steder.

G H: - *Når vi bruker begrepene terapi og behandling ødelegger vi litt. Tenk samarbeid og ressurser.*

Så en kommentar fra BUPA Vestfold til A H:

- *Takk for ideen med øyeblikket – og hvordan å finne frem til muligheter for å gjøre dette. Hva har du fått med deg fra din far som har bidratt til dette?*

A H: - *Han kan noe om å bruke det som skjer ... Det å ta utgangspunkt i det som skjer der og da. Utforske utsagn. Selvtilliten til å drive som jeg gjør er fordi jeg har opplevd en genuin nysgjerrighet på det jeg holder på med.*

- *Viktig å ikke bli dratt inn i en boks.*

G H: - *Det hadde det ikke vært så lett heller! (Latter)*

- *Ellers har jeg vært så heldig at jeg traff barnepsykiatriens mor. Nic Waal (1953). Det var en privat institusjon og noen av oss var med på starten av dette. Et mantra var: "Dette greier du"! Vi ble gitt utfordrende og vanskelige oppgaver. Det var stimulerende. Her minner han oss på barnepsykiateren Søren Hertz som sier: "Man skal møte sine pasienter med en urealistisk optimisme".*
- *Man skal selvsagt kjenne sine begrensninger* sier G H og legger til - *men ikke så mye at det blir en begrensning.*
- Han fortsetter: - *Vi var heldige som kom så tidlig inn i faget – fordi vi var nye og ikke hadde så mange forståelsegpåere over oss.*

Vi avslutter her.

Kristin Breda takker aktørene og de fremmøtte. Hun legger til for engen del at hun opplever at familieterapi sprer seg – og at hun opplever mange gode møter hver eneste dag som familierapeut. *Det er viktig å fremsnakke faget* - understreker hun.

Vi lar det bli siste ord – og rusler hver til vårt denne litt kjølige vårkvelden.

Takk til Anne Hedvig og Gerdt Henrik

Kari Yvonne Kjølås (Metaforum)



Litteraturhuset mai 2015: Utsnitt fra en overfylt sal.

Vettre 2015

Ved 30 års markering av reflekterande prosessar:

“Fort skjelvande og fort borte” - dialog og etikk i tider med vold. Om betydningen av den noverande augneblinken.



Av Anna Margrete Flåm

I februar var eg invitert til å snakke på NFFT sin kongress på Vettre og hadde då følgjande overskrift:

Med bakgrunn i klinisk arbeid med barn og vaksne sammen vil vi gå inn i og diskutere vilkår for å sjå vold når det skjer, og finne mot og assistanse til å sjå, høyre og handle. Vi vil i noko detalj sjå på komponentar i dagleglivets ordinære møte og prøve å sjå på og diskutere kva ein noverande augneblink i slike møte kan fortelje om kor små og tilsynelatande uskuldige uttrykk frå den eine kan utfordre den andres sensitivitet, inntoning og svar - med store etiske implikasjonar.

Vi vil diskutere korleis eit møte kan fostre openheit og rom for det ukjende og uventa.

Betydningen av sammen-med-den andre-kunnskap vil bli diskutert sammenlikna med om-den-andre-kunnskap.

Vi vil leite etter assistanse frå etterkrigs filosofar som følgje i vår søking i det ukjende og for å finne mot til å sjå kva som trengst i ein noverande augneblink.

Det var sett av 3 timar. Tida vart delt i to, med to ulike, men sammenhengande tema. I den siste delen vart det vist video frå terapeutisk samtale. Når eg no så velvillig har fått spørsmål om å skrive noko frå dagen, velgjer eg difor å skrive litt frå den første delen.

Vi stansar ved dagleglivets ordinære møte – når vold skjer

Vi undersøker betydningen av den noverande augneblinken i møte, med eksempel frå når vold skjer. Vi vil sjå på det unike / «once existing moment» og kva ein augneblink kan innby til. Vi vil herunder gjere nokre djupdykk frå vanleg klinisk praksis frå møte mellom barn og vaksen.

Vi vil late oss leie av Sterns idé om ein noverande augneblink. Sterns idé om «key-moments» set blikket på korleis samspel mellom personar kan endrast over i heilt nye baner i løpet av ein kort augneblink – som varer berre nokre få sekundar. Han foreslår å sjå på *korleis* ein noverande augneblink kan bli eit *møtets augneblink* -«*a moment of meeting*». I ein noverande augneblink er det noko som er «om å gjere». Når ein noverande augneblink blir «a moment of meeting», så blir det som er «om å gjere», møtt eller løyst. Stern viser til at ein møte-augneblink skjer gjennom gjensidig *mot-andre-retta deltaking*, der begge skaper og gjennomgår ei delt/gjensidig oppleving. Han viser til at den gjensidige opplevinga utvidar det intersubjektive området og opnar opp for nye område.

Med dette som inspirasjon var vi to som i vår kliniske praksis stilte følgjande spørsmål: Når vold har skjedd, kva opnar ein noverande augneblink med barns første tegn til vaksen - der noko er «om å gjere» - så at dette kan bli eit møtets augneblink, der utforsking og kvalitative sprang kan skje for avsløring? Og omvendt, kva skaper lukking, der ein noverande augneblink

ikkje blir til eit møtets augneblink, men forblir utforska og uløyst? Det vil seie at vi spurde om og korleis ulik koordinering i ein augneblink med første tegn skaper ulike høve for framhald av augneblinkens mulegheit og potensial.

Det vi så konkret gjorde, var å undersøkje saker der vi i etterskot visste at vold hadde skjedd i form av seksuelle overgrep (so). Vi var nysgjerring på kva dette kunne lære oss utfrå omsorgsgjevarane sin ettertanke og etterpåklokskap om ein augneblinks betydning.

Vi spurde: Korleis var *augneblinken med første tegn*: Når opna augneblinken seg til å bli «møtets augneblink», som opna for at noko vart løyst og endra? Når lukka augneblinken med første tegn seg, utan å opne for møte? Meir detaljert spurde vi: I etterskot, kva oppfatta omsorgsgivar var barnets første tegn - inkludert kva barnet sa og gjorde? Korleis minnest dei kontekst - inkludert aktivitetar, deltakarar, stad og tidspunkt? Kva var deira umiddelbare svar - inkludert kva dei svara og gjorde overfor barnet? Kva konsekvensar og følgjande handlingar skjedde straks etter og på lengre sikt ift avsløring. Kva trudde dei kunne vore gjort bedre for å ta imot barnets uttrykk?

Vi såg på alle saker over 2 år (20) der det var søkt behandling ved ein BUP etter avsløring av seksuelle overgrep, og der sakene var meldt til barnevern og politi. Våre samtalar skjedde med ikkje -overgripande omsorgsperson(ar) som del av behandlingskontekst.

Kva vart fortalt? 10 djupdykk og 10 augneblinkar frå dagleglivet når vold skjer

3 typiske augneblinkar kom fram med første tegn:

1. Augneblink der barnet stiller spørsmål om reglar/plikter - med lukka ikkje volds-relatert vaksen-svar
2. Augneblink der barnet stiller spørsmål om reglar/plikter - med opent vaksen-svar, med høve til seinare spørsmål og handling
3. Augneblink med direkte info - med direkte volds-relatert vaksen-svar ved hjelp av spørsmål og/eller handling.

Av dei 20 sakene var det 1), sju saker av type nummer ein over, som alle vart stoppa frå vidare utforsking og forteljing, 2), ti saker av type nummer to over, som alle førde til forlenga prosess før avsløring, og 3), kun tre saker av type nummer 3 over, som alle førde til direkte avsløring.

På tvers av alle augneblinkar med første tegn

1. Alle barna viste tegn til den vaksne
2. Alle barna hadde nærver og merksemd frå vaksen tillitsperson – i felles fokus
3. Barnet viste tegn på reservasjon. Reservasjonen var vanlegvis formulert som spørsmål eller reservasjon mot reglar og plikter
4. Kontekst og reservasjon var knytt til overgripande person – enten direkte til personen eller aktivitetar relatert til denne
5. Hvis møtt med lukka svar, vart tegna sendt i retur, og kom aldri attende til denne vaksen-personen
6. Hvis ikkje lukka svar vart gitt, fortsette barna å gi tegn
7. Barna fortalde hvis vaksen tillitsperson ga døropningar gjennom direkte spørsmål
8. Direkte budskap om vold/so kom berre i kontekst med innhald om kroppsspleie eller so-relatert tema. I slike situasjonar fortalde barnet direkte hvis vaksen svara eller stilte spørsmål relatert til barnets ord

Kva kan slike saker lære oss om augneblinkens betydning?

- Det viser kor små og indirekte barns uttrykk kan vere når vold skjer.
- Det kjem fram kor sensitivt det er å byggje kontekst og høve slik at vaksen kan sjå, høyre og handle.
- Det fortel at sjølv om alle hadde gitt tegn, vart heile7 stoppa frå vidare utforsking og forteljing. For 10 av 20 vart prosessen forlenga. Berre 3 ga direkte informasjon.
- Det flombelyser kor lett eit barns tegn kan verte sendt i retur dersom det vert møtt med lukka svar ved første tegn.
- Det viser kor viktig det er at vaksne anerkjenner barns behov for å bli møtt i barnets utforsking og uttrykk.
- Det illustrerer at både barnet og vaksen befinn seg i gjensidig utfordring og utforsking.
- Utfordring gjeld: kva kan seiast eller spørjast om, av kven, til kven, kor, når og korleis kan uttrykk bli forstått.

Slik sett kan kvar enkelts bidrag bli oppfatta som *ei henvending* om å finne mening og vegar å gå vidare (Bakhtin, 2003; Shotter, 1994; 2010). At språk først og fremst er ei henvending.

Det forskande barnet og vår dialogiske innretting

Omfattande forskning peikar i dag på barnets dialogiske innretting og barnets mot-andre-retta natur. Raundalen kallar dette barnet «forskarbarnet». Vi har kalla det barnets innebygde «*grønt-lys-organisering*», som set fokus på at barn utforskar med viktige andre kor det skal gå, kor finst grønt lys for å gå vidare. Vanskar oppstår når barnet ikkje har viktige andre som kan organisere opplevingar eller kan gi stillas for fortolking av fare og kan peike på «raudt lys». Forsking viser at når so og vold skjer, er støtten frå mor og omsorgspersonane avgjerande for verknad og helbred. Ved vold og so dokumenterer forskning og klinisk erfaringsbasert kunnskap at det skjer mange aktive grep for å skjule, som gjer det svært vanskeleg for den som er utsett å sjå, forstå og fortelje. For involverte og serleg for barn skaper dette enorm einsemd, med minimalt tilgang til råd om kor det finst vegar å gå for å undersøkje og finne ut av ting.

Barns uttrykk kan forståast som ein *appell* om felles utforsking, forståing og løysing i ein augneblink der noko «er om å gjere». Det første tegn kan forståast som ein invitasjon til dialogisk utforsking. Barnets henvending kan sjåast som *prøveballongar* retta mot tillitsperson for å prøve ut, teste, om denne personen er villig til eller kapabel til å delta i felles utforsking om korleis forstå det som skjer og om noko skal eller kan gjerast. Barnets uttrykk er utforskande startpunkt, der framhald er avhengig av den vasknes svar – om døropning for å fortsette. Barnets eksakte uttrykk er linka til kontekst. Kva som skjer deretter, korleis barnet er møtt, og korleis barnet opplever den vaksne vurderer og tar imot det, kviler på/er avhengig av den dialogen den vaksne rettar seg inn på overfor barnet.

Difor, den vaksnes møte utgjer nøkkelen til å forme og transformere augneblinken med første tegn. Augneblinken inviterer til å lytte til og svare på barns uttrykk – med opne og konkrete spørsmål. At heller enn å leite etter «gyldige signal og markørar ved vold», eller sjå på det som ein prosess over tid, løfter deira erfaringar opp.

- det unike i augneblinken
- det singulære/eineståande i ein augneblink
- det unikt nye
- det enormt viktige som kan oppstå
- det ugjenkallege som kan skje

- det leiar oss til å sjå at den noverande augneblinken meir enn å vere bestemt av hendingar i fortid, er forma av forventingar inn i framtid, gjennom forventing og henvending som skjer i augneblinken (Shotter, 2012).

Det som her er fortalt

Det viser korleis augneblinkens transformerande kraft - som er forma av forventing og det høvet som finst for utforsking og utviding inn i framtida, kviler på at barn vert møtt, at dialogisk inntoning og svar skjer, for at augneblinken skal bli ein augneblink av møte med transformerande kraft.

Hentar vi følge frå Stern, viser det kor *snøgt* ein augneblink kan endrast. Det viser korleis eit intersubjektivt felt kan verte dramatisk reorganisert i augneblinkar som varer berre nokre sekundar. Hentar vi følge frå her heime, med Halldis Leira, ser vi korleis den andres henvending kan skape tabu, lukking, fråver av utforsking om den ikkje vert tatt i mot. At det kviler på møtet med den andre for å bli tatt imot, erkjent og anerkjent.

Hentar vi følge frå etterkrigstids filosofar, viser t.d. Levinas at den andre er avhengig av mitt svar for å *bli* sine mulegheitar. At kun ved å anerkjenne det framande og ukjende ved den andre, kan eg gå inn og delta i at den andre får bli sine mulegheitar i møte med meg. Det peikar på mitt etiske ansvar for den andre som viser meg tillit. Igjen, at språk først og fremst er ei henvending.

Vårt fagfelt treng søk etter termar/metaforar som plasserer oss innafor ei delt verd. Shotter, t.d., snakkar om å vandre inn i landskap heller enn å bruke kausalitet. Han rår til å spørje kva som skjer *mellom* oss, heller enn kva som skjer *i* vårt hode. Dette er metaforar som tilbyr interesse for og fokus på rommet mellom oss, heller enn inne i det enkelte individ.

Difor

Difor dette fokuset ved ettertanken ved 30 års markering av reflekterande prosessar - på den noverande augneblinkens skaparkraft- dets transformative potensial. At vår eksistens kviler på å bli møtt akkurat NO. Som skjer når du får vere annaleis og den andre skaper og byr på rom for det! Difor uttrykt ved dette høvet med Vesaas sine lyriske ord: ***Vil du gje meg handa ved månens skin. Lauv du er. Under open himmel. Over open avgrunn. Fort skjelvande og fort borte. Kom.***



Anna Margrete taler under festmiddagen (Red,)

For meir interesse, sjå referanse:

Flåm, A.M., & Haugstvedt, E. (2013).

Test balloons? Small signs of big events.

A qualitative study of adults' awareness of children's first signs of sexual abuse.

Child Abuse & Neglect, 37(9), 633-642, doi: 10.1016/j.chiabu.2013.06.007

Sjå også: Bøe, T.D., Kristoffersen, K., Lidbom, P.A., Lindvig, G.R., Seikkula, J., Ulland, D., & Zachariassen, K. (2014). "She offered me a place and a future": Change is an event of becoming through movement in ethical time and space.

Contemporary Family Therapy, 36(4), 474-484, doi: 10.1007/s10591-014-9317-3

*

Vettre 2015

**Workshop Åse Prestvik (sosionom og avdelingsleder)
og Ingebjørg Flatås (familieterapeut).**

”Å bryte gjennom den usynlige muren”

Om betydning av å involvere pårørende og bruk av
reflekterende prosesser i rusbehandling.

Ref: Halvor de Flon

Tanken på at du tror eg kan, gjer at det går an ...



**En entusiastisk, grundig og kreativ fortelling om
hvordan familien kan involveres i rusbehandling.**

Åse og Ingebjørg arbeider ved Lade behandlingssenter i Trondheim. Lade er en Blå Kors institusjon som gir behandling på spesialist-helsetjenestenivå til rusavhengige og deres familier. Ingebjørg og Åse er nærmest som erfarne workshop holder å regne. De stilte sine erfaringer og kunnskap til rådighet også ved forrige års Vettre-konferanse. (Se Metaforum 2-2014). Det kan også nevnes at de er særdeles aktive foredragsholdere i ulike sammenhenger, og det er temaet rusavhengighet og pårørende- og familiearbeid som er deres hovedtema. Et tema som de formidler med stort engasjement, solid faglig kunnskap og stor formidlingsglede. Det er tydelig at de ønsker å få frem et budskap og at de vil utrette noe. Det er nok ikke tilfeldig at de kaller seg blå Korsfarere.

Ingebjørg og Åse innledet ved å la sangeren Stein Torleif Bjella synge (han var ikke til stede) «*Undervurder aldri ein lykkeleg mann.*» Jeg oppfattet det slik at det skulle minne oss på hvilke krefter og ressurser som kan frigjøres når optimisme og tro på hverandre formidles. Bjella synger «tanken på at du tror eg kan, gjer at det går an» og dette fungerte som en god inngangsport til temaet.

Mange av brukerne ved Lade behandlingssenter har vært rusavhengige i lang tid og mange har flere opphold bak seg både på Lade og andre steder. En ikke helt uvanlig benevnelse i denne sammenheng er «gjengangere.» Og her tenkes det ikke på Ibsens teaterstykke, men det viser til det



Åse Prestvik



Ingebjørg Flatås

fenomenet at mange kommer igjen flere ganger. På Lade har de erstattet dette begrepet med «Gullkortkunde.» Et langt mer positivt og ressursorientert begrep enn både «gjenganger» og «kroniker.» Dette perspektivet preger både det som formidles og i selve formen på workshopen.

Rusavhengighet er ikke et individuelt problem som kan løses uten å forholde seg til nettverk og familie. Her støtter Flatås og Prestvik seg til definisjonen på rusavhengighet som Frid Hansen ved Borgestad-klinikken har formulert og som blant annet sier at «det eksisterer et rusproblem når «følelsesmessige bånd mellom mennesker belastes og forstyrres av en annens bruk av rusmidler.» Med dette som utgangspunkt for det behandlingstilbudet som gis på Lade omfatter dette blant annet faste par – og familiesamtaler. Det ble formidlet en overbevisende tro på kraften i å ha medlemmene i en familie samlet i et rom og legge til rette for at de ulike stemmene ble hørt og lyttet til. Dette ble formidlet gjennom godt fortalte praksiseksempler forankret i kunnskap som for eksempel tilknytningsteori.

Som en del av workshopen ble også filmen «den usynlige muren» * vist. Ingebjørg og Åse har vist denne flere ganger i mange sammenhenger og det er en film som tar utgangspunkt i en reell situasjon hvor en familie forteller om sin vei ut av rusavhengighet og dens negative konsekvenser og mot en bedre og foretrukket tilværelse. Filmen er laget av et profesjonelt produksjonsselskap i Trondheim og viser hvilken kraft det kan ligge i relasjoner når endringer skal gjøres. Filmen og historien den inneholdt berørte meg - og jeg tror også det gjaldt mange andre som var til stede.

Workshopen inneholdt også en sekvens hvor samarbeidspartner og kolleger på Lade reflekterte i team om sine erfaringer knyttet til familietilbudet på Lade. På denne måten fikk Ingebjørg og Åse fram flere perspektiver og viste også en måte reflekterende team kan brukes på.

Prestvik og Flatås spiller på flere strenger. Det har de blant annet vist ved å spille inn sangen «Har du fyr» med tanke på å skaffe inntekter til familie- og pårørendearbeidet på Lade. Sangen ble gjort tilgjengelig på Spotify og Wimp og kom svært høyt opp på listen noen uker før jul. Denne sangen ble ikke sunget denne gangen, men Ingebjørg sang «»What a beautiful world» som en vakker og stemningsfull avslutning.

halvor.deflon@nfft.no



Filmen «Den usynlige muren» er en elleve minutter lang dokumentar-film hvor det settes fokus på hvor viktig det er å involvere familien i rusbehandlingen.

*

Vettre 2015:

Workshop med fysioterapeut Sonja Haas fra Sverige.

Sambehandling: kropp och samtal i möte

”Det var jobbigt, riktigt jobbigt. Vad hade då hänt om jag inte hade haft några att bolla dessa tankar med, både de fysiska och de psykiska? Vad hade hänt om jag hade kommit till någon av mina förra psykolog och pratat om spänningar i magen, eller pratat med läkaren om att axlarna får ont så fort jag blir rädd? Jag vet nog svaret på de frågorna, för jag har ju upplevt det och känt frustrationen över att gå ifrån mötet med fler frågor och upplevelsen av att inte känna mig hel.

...

Jag vet inte exakt vad det är som händer när man ligger där på britsen hos Sonja eller vad det är som gör att samtalet efteråt ger en sådan befrielse. Jag vet inte heller exakt vad det är som gör att man är så in i nordens trött efter ett tvåtimmarspass med Feldenkrais och tillhörande gruppsamtal. Men jag kan ana. Med tanke på att jag vet hur min kropp reagerade på min ångest, så ligger det rätt nära till hands att tänka att min ångest också behöver behandlas via kroppen.”

Citat ur en utvärdering av en kvinnlig deltagare i 30 årsålder. Hon remitterades till oss efter en längre tids utredning. Hennes rygg och nacke har vridit sig och hon har fastnat i den hållningen.

Jag, Sonja Haas har presenterat ett arbete från Sverige, Kalmar som jag gör tillsammans med andra. Vi är ett team på tre stadigt närvarande personer. Vi har tre andra med-verkande till, som vi kopplar in vid behov.

Kärnan består av fysioterapeut och Feldenkrais-pedagog Sonja Haas, hon är också utbildad i familjeterapi. Sonja är ledare av projektet. Judit Wagner är legitimerad psykoterapeut och familje-terapeut och den tredje är fysioterapeut och Qi Gonglärare Jonas Ahlberg.

De inbjudna konsulterna varierar, men brukar vara leg. läkare i allmänmedicin, Maria Lells, yogalärare Selina Nilo, näringsexpert Jan-Erik Johansson och bildterapeut Christina Björkman. Vi har även en extra Feldenkraispedagog till hjälp, Katarina Rappe.



Projektet påbörjades höstterminen 2012, genom att Landstinget i Kalmar på uppdrag av Sveriges regering och Riksdagsbeslut införde en rehabprogram för patienter med långvarig smärta. Jag, Sonja Haas och Judit Wagner byggde upp en struktur som baserar sig på tidigare erfarenheter av rehabiliterande arbete i ett annat team under 2005-10. Erfarenheterna har används från arbetet med rehabilitering av intagna på kriminalvårdsanstalten i Kalmar, där personalen var involverade i arbetet. Detta arbete har beskrivits i olika artiklar i olika tidskrifter och böcker.

Teorier hämtar vi från familjeterapins systemteoretiska tänkande, Tom Andersens reflekterande processer, språkssystemiskt tänkande och vårdvetenskapens livs-världsteorier.

Vi har till dagens datum (mai 2015) haft 6 grupper på 7-8 personer i programmet. Patienterna är remitterade från primärvårdens läkare till vår rehabgrupp team Manilla som vi heter.

Strukturen blir den följande efter remiss;

Inbjudan till introduktionsmöte med anhörig då hela programmet presenteras såsom innehåll, struktur, regler om närvaro, enskilda och gruppmöten. Vi berättar om hur de kroppsliga och verbala beröringarna sker. Vi informerar om vad samverkande arbeten mellan de olika professionella innebär, hur anhöriga kan medverka. Vi introducerar de reflekterande samtalsorganisation i de olika möten, även den allra första, introduktionsmötet.

Historien om sjukdomen berättas av både patienten och anhöriga, i *reflekterande form*, vilket innebär att varje historia berättas var för sig av de olika deltagarna – obrutet, och riktat mot oss, alltså inte mellan de medverkande. Detta är en viktig markering, att formen av samtal läggs upp på det sättet så att de språkliga processerna redan från början kan verka. Vi två, Sonja Haas och Judit Wagner är närvarande tillsammans med patienten och den av patienten inbjudna anhöriga.

Det är också viktigt att vi hör på två olika berättelser, inte en som är överenskommen mellan parterna. Två berättelser är ovanliga i vardagssammanhang, men de manar till att lyssna och ta in andras uppfattningar om ens egen historia, som i sin tur leder till att en kan få nya perspektiv. Vi skapar olika beskrivningar av en sjukdomshistoria och också sätta det i sitt sammanhang i livets gång. Där kan vi undersöka livsvärlden patienten och anhörig lever i.

Patientens *målsättning* med behandlingarna tydliggörs i samband med att en nätverkskarta ritas. Nätverkskartan hjälper oss att belysa patientens omständigheter och sammanhang.

Remissvar skrevs av patienten som används som underlag till läkarremiss tillsammans med fysioterapeut Sonja Haas svar. Landstinget i Kalmar har en egen utvärderingsblankett som guppens medlemmar var och en fyller i vid slutet av programmet och skickar dessa till Sonja Haas som är ansvarig för vidarebefordran till Landstinget.

Eget remissvar är en viktig markering i att makten till ens egen hälsa bör återtas av varje enskild medverkande tillsammans med involverade anhöriga och delas med de professionella behandlarna. Varje patient definierar och uttalar den egna målsättningen med arbetet i programmet. Hon eller han kommer även att skriftligen svara på remitterande läkares remiss. Då kan varje enskild medverkande beskriva själva hur de tillgodogjorde sig programmet de erbjöds och kan beskriva skillnader och effekten av det. De har tillfälle att reflektera över sina insatser, vad de enskilda behandlingarna erbjöd dem, hur anpassade dessa var i sin karaktär för deras specifika behov. Det ges även utrymme till eventuella brister. Dessa brister tar vi som underlag till förändringar till nästa grupps arbete.

Vi menar att här praktiserar vi flera teoretiska antagande, som rätten till tolkningar, erkännande och rättvisa, - som grund till bemötande, egen engagemang i ens egen hälsa. Vi skapar en rättvis och demokratisk vård.

Vi behandlare och de medverkande patienterna i programmet möts i form av ett team. Sättet vi pratar är språkssystemiskt, dvs. vi frågar i stället för att tolka eller påstå, eller ens diagnostisera. Var och en av deltagarna har rätt till sin berättelse, sina egna ord och uttryck, i den egna förståelsen.

När både patienten och anhöriga berättat sin historia, vänder vi oss till varandra, Judit Wagner och Sonja Haas och reflekterar över det vi hörde.

Vilket intryck gjorde berättelserna i oss? Hur blev vi berörda? Vad tänkte vi på utifrån våra långa yrkeserfarenheter? Vi samtalar i reflekterande form, vilket innebär att våra samtal pågår mellan oss två professionella, vi tittar på varandra, inte på vår patient eller anhörige. Vår ögonkontakt är viktig. Det låter lyssnarna ha tillgång till sina egna tankar och formulera *egna* meningar och idéer.

Det reflekterande samtalssättet bär på flera uppgifter. Meddelanden som ges i reflektioner uppfattas bättre än direktriktad information, då hjärnan kommer bättre ihåg en lyssnad information.

Det reflekterande samtalssättet skapar automatiskt ett lyssnande position och ett etiskt välgrundat bemötande.

De flerfaldiga beskrivningar som var och en av deltagarna i rummet uppmärksam lyssnar på gör att berättaren inte behöver korrigera eller försvara sig eller förklara sig. Hjärnan blir fri för egna meningar. Vi menar att vi kan introducera små förändringar i denna form av lyssnande.

Det reflekterande samtalssättet bär på processer om hur vi människor blir till. Vi befinner oss alltid i relation till andra. Hur andra möter oss, tänker om oss, uttrycker sig om våra tankar eller handlingar har en betydelse.

När programmet sedan fortlöper, sammankopplas de kroppsliga beröringarna i form av Feldenkraisövningar i grupp eller Feldenkraisbehandling individuellt eller till exempel qigong övningar i grupp med samtal, alltid i reflekterande form.

En enskild Feldenkraisbehandling går till så här: patienter möter oss, Feldenkraispedagogen Sonja Haas och familjeterapeuten Judit Wagner i enskild rum. Patienten berättar sina tankar hon är upptagen av för dagen.

Judit Wagner intervjuar och undersöker berättelsens olika detaljer vilka framträder som relevanta: om kroppens mående och dess skillnader i tid och situationer. Om hur historien om bekymret låter, om hur man definierar dem, om dess ursprung och om vem verbaliserar dem. Denna första intervju brukar ta 15-20 minuter. Sedan frågar Judit Wagner Sonja Haas om hon vet hur hon ska beröra kroppen eller om hon behöver mer information.

Sonja Haas Feldenkraisberöring tar vid. I en Feldenkraislektion behåller patienten alltid sina kläder på och får med hjälp av Feldenkraispedagogens händer möjligheten att iakttä funktionella sammanhang i sin kropp. Pedagogen för en sorts ickeverbal samtal där ord ersätts av rörelse och beröring. Behandlingen i enskilda möten brukar ta 20 minuter. Sedan stiger patienten upp och sätter sig bekvämt.

Nu är det viktigt att låta patientens ord och mening ta tid och hennes formuleringar komma utan att vi professionella stör.

Här får teorier om hur kroppslig beröring alltid har en mental motsvarighet, eller att de kroppsliga intrycken lämnar ett psykologiskt avtryck betydelse. Det innebär att ord och berättelse direkt efter en kroppslig beröring (som i sig utformad som lagom ovanlig), kommer att få en förtätd betydelse.

Vi kan lägga märke till hur kroppens hållning förändras, orden blir av betydelse, språket utvald, rösten tydlig när orden och meningar får formas efter kroppslig beröring och inte störs av våra egna formuleringar.

Patienten beskriver sina egna nya upptäckter till sin tidigare berättat historia, eller skildrar något helt annat av betydelse. Judit Wagner kan fråga detaljer i berättelsen för att tydliggöra eller belysa det hon blev fångad av. Sonja Haas lyssnar. När berättelsen avtar reflekterar vi två professionella över det vi hörde. Vi talar till varandra med blicken riktade till varandra. Klienten som lyssnar nu, har hela sin uppmärksamhet i vad hennes berättelse åstadkommer hos oss, andra. Då kan hon fråga sig; vad tycker, tänker, känner jag framför detta? Utan att behöva bejaka eller förneka oss.

Våra reflektioner ska vara formade på ett sätt som tillägger något, öppnar upp dörrar, visar på möjligheter i patientens historia. Våra meningar är inga åsikter eller bestämda diagnoser, mer av funderingar, eller frågeställningar.

Patienten svarar som sista talare på våra reflektioner. Hon brukar formulera sig i reflektioner.

Gruppmöten organiseras på likartade sätt. Gruppen deltar i en Feldenkrais eller Qi gong lektion. Det brukar ta en timme. Sedan samlas gruppen i en ring med Judit Wagner och Sonja Haas som ledare och reflektorer.

Gruppsamtalen utgår också från de kroppsliga erfarenheterna deltagarna just har gjort.

Judit Wagner kan fråga om dessa, fråga om upptäckternas individuella innebörd, fråga om hur man kan använda sig av dem. Hon kan fråga om skillnader i tid. Var och en av gruppens medlemmar får prata ostörd, riktade med blicken och orden till Judit Wagner eller Sonja Haas. De kan berätta om sina erfarenheter utanför rummet, i livet. De privata eller känsliga, erfarenheterna sparar vi till enskilda möten.

Judit Wagner kan använda sig av gruppen som reflektorer: fråga gruppmedlemmarna om en enskild persons berättelse i form av reflektioner.

Reflektioner lämnas av samtalsledarna också. Sonja Haas reflektioner brukar vara anknuten till kroppens uttrycksätt och Judit Wagners till ordens meningar.

Gruppen sammanfattar mötet med egna ord.

Sammanfattningsvis kan man säga att vårt sambehandlande sätt att arbeta består av idéer om att sammanföra de kroppsliga uttrycken med den verbala, att föra samtal med en lagom ovanlig samtalssätt i reflekterande form, att initiera deltagarnas egna resurser och förmågor till förändring i livets olika situationer och införa de introducerade, skilda kroppshållningar.

Våra erfarenheter är goda. Vi har många exempel på väsentlig förbättrad hälsa, utan större medicinsk ingrepp.

Även om vi är starkt övertygade om vårt arbetssätt är framstående i sin utformning funder vi förstås över hur vårt program stämmer in i dagens samhälle med dess snabba lösningar, korta, schematiska och individuella möten med åtskilda behandlingar.

Sonja Haas reflektioner över mötet i Norge.

Det var en liten skara professionella som samlades för att lyssna på workshopen. Gruppen var intresserad och engagerad och blev ganska snabb även involverad i föreläsningen genom olika rörelsesekvenser i form av Feldenkraisövningar. Övningarna gjordes sittande och stående med fokus på den egna rörelseupplevelsen.

Deltagarna leddes verbalt igenom rörelser som genomfördes sakta och varsam för att kunna iaktta och utforska vad som sker i kroppen. Feldenkraisrörelserna utformade som lagom ovanliga och görs med närvaro och uppmärksamhet så att deltagarna kan upptäcka nya/annorlunda kroppsliga intryck. På så sätt kunde deltagarna själva under workshopen erfara kroppsliga skeenden och reflektera i de efterföljande samtalen över hur mentala och kroppsliga processer hänger samman och påverkar varandra.

Jag, Sonja Haas vill betona att Feldenkrais behandlingar inte stressar fram känsloupplevelser och heller inte tolkar dem.

sonja.haas@telia.com



Hard-to-reach-families.

Et sammendrag fra Journal of Family Therapy nr 2/15.



Heldigvis! Nå ble det et langt mer spennende blad igjen - etter forrige gang med et nokså kjedelig innhold om spiseforstyrrelser. Artikkene som kom denne gangen var et slags «svar» på et regjeringsinitiativ i U.K., hvor det var lagt vekt på å nå barn som sjelden fikk til å benytte seg av barnepsykiatritilbud i England. Var forskjellen på verdiene for store og sprikende og klarte ikke de som skulle gi hjelp å formidle seg til dem som trengte det mest? Slik er det kanskje også i andre land? Dette var spennende stoff. Og derved var vi igjen inne i en ny runde tankevekkende artikler. Hvem er det egentlig vi hjelper – de som trenger det mest eller de som maser mest og er enklest tilgjengelige?

Siste utgave (2/15) av Journal of Family Therapy var altså sprengfullt av interessante artikler – De hadde tatt utgangspunkt i familier som vanligvis ikke hadde hatt noe med terapi å gjøre. Enten fordi de ikke ønsket det eller fordi de ikke kom til noe slikt tilbud, i hvert fall ikke på en måte som er blitt beskrevet i tidsskrifter. Redaktøren har denne gangen flesket til og viet ett helt nummer av de fire som utgis pr år til familier med multiproblemer som ligger på siden av det «vanlige» i psykiatrien: Hun hadde tatt for seg en populasjon som først og fremst kan karakteriseres av løgner, skulking, arbeidsløshet og antisosial atferd. Det er sammenstilt en del engelske artikler som tar for seg denne «delen av befolkningen» og forsøker å beskrive dem i vanlig vitenskapelig språk. Dette var spennende! Jeg brukte lang tid på å sette meg inn i stoffet som var belyst fra mange sider. Særlig de to hovedartikkene ga rom for mye arbeid og tenkning:

Mary Donovan gir uttrykk for et behov for å ta den nye bølgen med mentalisering på alvor og leverer en skarp og velskrevet artikkel for sitt systemiske syn på feltet, og forsøker å sette det i sammenheng med andre utgangspunkter: psykoanalytisk objekt-relasjons teori, kognitiv psykologi og det som kalles «attachment theory-influenced developmental psychopathology» som hun anser som det viktigste teoretiske grunnlag for mentaliseringsbølgen. Jeg kjenner igjen tanker fra Milano-gruppen som er blitt stadig mer satt i sentral posisjon: Punktuering, sjekking for å se om det stemmer, gå inn i øyeblikket, generalisering og sammentrekking (for å forsøke å finne norske ord). Og det refereres til Peter Fonagy, ungarenen - som «oppfinneren» av begrepet mentalisering - som sier følgende om hvordan vi bør forholde oss til begrepet og terapiformen:

- Du som terapeut må være villig til å forsøke å skape – i din bevissthet - et bilde av hva som foregår i min bevissthet og kommunisere dette til meg slik at vi kan samordne våre syn på de mentale prosesser. Dette betyr at du forstår og nyttiggjør deg mine tanker og følelser, og derved også hjelper å organisere deg selv.

Tom Andersens epokegjørende «reflekterende team» blir igjen trukket inn som noe som har åpnet og demokratisert den terapeutiske prosess fra slutten av 1980-tallet. Det advares mot altfor utstrakt bruk av manualer som kan være til hjelp, de kan altfor lett bli til en bremse for den terapeutiske prosess. Hun refererer til slutt Rolf Sundet og Vigdis Wie Torsteinsson på at det er vanskelig å beskrive seg selv som «intentional beings with minds of our own» - det er lettere å beskrive andre! Dette viser kanskje hvor viktig det er å holde øye med noen norske som beveger seg på den internasjonale arena. Vi vet ofte ikke det godt nok!

David Pocock utfordrer med mange ord henne i neste artikkel og nevner filosofen Bhaskar fra 1977, ukjent filosof for meg (til nå!). Han sammenfatter definisjonen av epistemologi slik: «Det vi tror vi er i stand til å vite og hvordan vi kan gjøre det». Bateson begynte å bruke termen «epistemologi» som dekker både det vi vet og det som er å vite. Ikke enkelt! En slags svingdør mellom realisme og konstruksjonisme!

Susan Lord er bedt om å kommentere disse to artiklene oppsummerer slik: I mer enn femti år med familierapi vi har beveget oss fra linearity (positivisme) til circularity (postmodernisme) til det vi nå kan kalle spirality – en form for integrasjon of realities. Hun tror ikke det er så lett å integrere fullt mentaliseringsspråket med systemisk familierapi og gjør som mange andre: I stedet for å bruke tiden på å plassere oss innen manualiserte evidence-based practices bør vi tenke videre og se oss selv i nye sammenhenger etter hvert.

Det følger så artikler som går ut fra det mindre utgangspunktet – nemlig: Hva gjør vi med familiene til og behandlingen av spesielle grupper. Hvordan bør man forholde seg til dem som ikke så lett dukker opp når det kalles inn til behandling – som jo faktisk var utgangspunktet for artiklene i dette bladet. Og der har vi det – etter disse mer teoretiske bidragene kommer en artikkel hvor det legges vekt på *respekt for klienten*. Det legges vekt på at man legger alt til rette for klienten(e) f.eks. med tilbakeringing (hvis «det ikke passer så godt å snakke akkurat nå») osv. for å bygge ned pågåenheten. Det argumenteres for hjemmebesøk og samtaler under andre enn «standardbetingelser på kontoret» og at det hele alltid må skje på pasientenes og familienes premisser. Det er ikke lengre snakk om videoer og fremmedgjørende ting. Det må legges opp til at terapeuten setter seg inn i familiens situasjon som den er og ikke som den burde være (klok artikkel fra Percy Aggett og flere andre fra Øst-London). Det er viktig å be om familiens tillatelse, sier disse. Det sa også Boscolo da jeg hørte ham en gang på en kongress: Ikke be barna røpe og utlevere sine foreldre – det må innhentes tillatelse på forhånd til virksomheten. Barna må forstå at det er viktig at foreldrene kommer til å godkjenne det som blir sagt - ellers kommer barna i lojalitetskonflikter!

En artikkel til slutt om «systemic empathy with adults» som har intellectual disabilities og deres familier er en flott beskrivelse av dette – og utvider også systemtenkningens domene og hjelpearena. Det setter store krav til oss til å passe på at vi handler og spør på gode måter. Det gjelder, sier Hilly Webb-Peploe, psykolog ved St. Bartholomew's Hospital i London, å bruke gode terapeutiske prinsipper ved intervensjoner, for eksempel, bruke akronymet *GRRACCES*: Gender (kjønn), Race, Religion, Age (Alder), Ability (evner), Culture, Class, Ethnicity (etnisitet), Sexuality, uten å dele dette opp i egne båser. Mer som en huskeliste.

Og forfatterne viser igjen til Milano-modellen: Vi forsøker alltid å engasjere med respekt alle medlemmene av systemet slik at hver enkelt i det kan føle at vi er der **for** dem og aldeles ikke **mot** dem. Noe som viser at barnevernsmodellen i Norge er ganske umulig – er de mot meg eller er de for meg, blir ofte folk sittende igjen å tenke. Kanskje burde barnevernet vært på to sider samtidig, slik at man slapp denne voldsomme kampen om å «vinne saken»?

Heftet slutter med aksjonsforskningsetikk og et par bokanmeldelser (kulturbasert: Latino families i therapy og om parterapi) den siste er strengt tatt ingen bokanmeldelse men en «study guide» med DVD.

Dette var forfriskende lesning og gledelig etter anmeldelsen av forrige nummer av bladet med tradisjonell framstilling av barn med spiseforstyrrelser. Hold fram, Reenee!!

Pål Abrahamsen



Pårørende til psykisk syke bør involveres mer.

Journalist Fredrik Kalstveit og Ellen Omland - NRK - Publisert 17.04.2015

Miriam Neegaard skrev bok basert på opplevelsen av å miste sin psykisk syke bror. Forfatteren mener det psykiske helsevernet bør ta innover seg at det er familie og pårørende som kjenner pasienten best.

– Vi visste nesten ingenting om hva som skjedde i behandlingen hans. Foreldrene mine forsøkte å få vite mer, men ble møtt med en stengt dør. Alt ble begrunnet i taushetsplikten, sier Neegaard.

Storm og stillhet

Neegaard ga i fjor ut Stormen og Stillheten, en roman om en ung kvinne som har mistet sin psykisk syke bror og forsøker å nøste opp i trådene omkring hva som egentlig skjedde.

Slektskapet mellom boka og Neegaards eget liv er slående. Neegaards bror ble innlagt i psykiatrien som attenåring etter en rusutløst psykose. Broren ble aldri frisk igjen og først da han døde, fikk familien innsyn i journalene.

Maktesløs

Gjennom brorens sykdomsperiode følte Neegaard seg ofte maktesløs.

– Hvis jeg hadde visst mer, så hadde jeg kanskje kunnet hjelpe ham mer.

I stedet endte jeg med å tidvis være veldig redd for å gjøre feil.

Neegaard tror også det hadde vært nyttig med tiltak direkte rettet mot pårørende.

– Jeg skulle ønske at jeg hadde blitt tilbudt å delta i samtalegrupper, der jeg kunne fått informasjon om behandlingsapparatet, lover, rettigheter og medisiner. Mitt inntrykk er at behandlere ikke vet nok om hvordan de skal forholde seg til pårørende.

Gode resultater når familier involveres

Anne Fjell er spesialkonsulent ved Ullevål sykehus og har jobbet flere år som psykiatrisk behandler. I 2013 var hun med på å utforme de nasjonale retningslinjene for utredning, behandling og oppfølging av personer med psykoselidelser. Her ble det anført en klar anbefaling om at familier bør involveres i psykosebehandling.

– Anbefalingen var basert på flere tiårs forskningsarbeid, som avdekket oppsiktsvekkende gode resultater der familier ble involvert. Resultatene angikk både pasientens psykiske helse og familiens situasjon.

– Enkelte behandlere er for redde for å bryte taushetsplikten

Fjell mener at en grunn til at familier ikke involveres, er at pasientene ved en første konsultasjon selv ikke ber om det.

– I slike tilfeller er det viktig å motivere pasienten til å forstå at det kan ha stor nytte av å få familien med på laget. I tillegg er det viktig å huske på at familier har rett til informasjon og at det kan gis uten samtykke. Enkelte behandlere så redde for å bryte taushetsplikten, at de glemmer pårørendes rettigheter og behov.

Ville involvere familie

Neegaards avdøde bror var ikke en av dem som ønsket å reservere seg for at familien ble involvert i behandlingen, ifølge Neegaard.

– Broren min ba om at vi skulle bli mer involvert. Det var behandlerne som holdt igjen, sier hun.



Juritzen forlag 2014

Utdrag av forlagets omtale:

Amalie er 26 år og har mistet broren sin. Hun kommer seg så vidt gjennom dagene, og nettene er preget av mareritt med minner fra barndommen. Andreas var et vidunderbarn som spilte piano fra barnsben av og hadde musikk/fargesynestesi.

Som 17-åring fikk han en psykose som resultat av hasjrøyking, og ble slukt av psykiatrien.

Amalie skjønner at hvis hun noen gang skal kunne se fremover, så må hun finne ut hva som egentlig skjedde. Hun krever å få innsyn i journalene til broren, og det viser seg at systemet nok en gang har sviktet mennesket. Spørsmålet er om det er grunnet evne eller vilje.

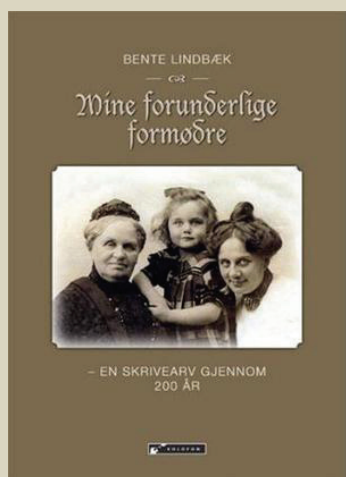
...



Miriam Neegaard

*

*

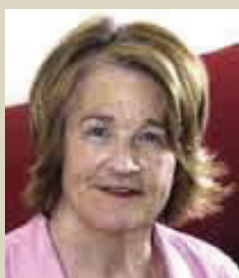


Kolofon 2014

Fra Forlaget 2014:

I denne slektskrøniken, som strekker seg over to hundre år, har forfatteren tatt for seg livshistoriene til for-mødrene sine. Tippoldemor Sofie Aars, oldemor Elise Sofie Aubert, bestemor Sofie Lindbæk og tante Lise Lindbæk var alle skrivende kvinner, og bøkene deres gir oss et spennende og interessant innblikk i hvordan det var å være kvinne i sin samtid, og hvor vanskelig det har vært å leve av sin penn.

*



Bente Lindbæk er utdannet cand. polit., og i sitt arbeid som sosionom, familierapeut og høyskolelektor har hun studert og forsket på sammenhengen mellom arv og miljø. Hva er det som ligger nedfelt i genene våre, og hva er det som føres videre til neste slekts-ledd? Tiden vi lever i, miljøet vi er omgitt av, og livene vi lever har også stor betydning for om det blir gode eller onde dager. ...

*



Bilde fra boken:
Lise Lindbæk med datteren Janka



Bokomtale:

"Mine forunderlige formødre - En skrivearv gjennom 200 år."

Som noen av dere sikkert allerede har registrert kom en av "våre", langvarig NFFT medlem Bente Lindbæk, ut med en bok om sin familiehistorie i 2014.

Boken ble anmeldt i Aftenposten 3. januar 2015, under tittelen: *Da også kvinner fikk skrive bøker*

Ulf Andenæs skriver :

"Bente Lindbæk har tegnet nærbilder av fire generasjoner skrivende kvinner i samme slekt viser hvordan vilkårene for kvinnelige forfattere er totalt forvandlet.

Ved første øyekast oppfatter jeg dette som en familiehistorie til bruk for den nære krets. Den viser seg å favne videre, ved sin beskrivelse tett på av samfunnets forvandling. Dermed løftes historien fra det private til det allmenne.

Første del av boken tegner bildet av et Norge uberørt av moderne tider, der kvinnelige forfattere knapt nok fantes.

Dem man visste om hadde vært absolutte unntak.

Høyere utdannelse så vel som forfatterskap – utenom dagbøkene – var forbeholdt menn.

Kun i de øverste samfunnslag dukket det opp noen avvikere som i likhet med Camilla Collett våget spranget og fikk offentliggjort bøker og skrifter. Kvinner fra småkårsfolket hadde ingen slike muligheter."

Metaforumredaksjonen, ved undertegnede, har lest boken med interesse, og jeg slutter meg til disse innledende sitatene fra Andenæs. Boken strekker seg langt utover det interne og gir et historisk innblikk i kvinners virkelighet fra 1800-tallet, som starter med et portrett av tippoldemoren Sophie Elisabeth Aars - og beveger seg videre til oppveksten til oldemoren, Elise Aubert; En foregangskvinne og mangfoldig forfatter av romaner og fortellinger, artikler og kulturhistoriske tilbakeblikk - skrevet med fjærpenn. Sistnevnte var venn med Henrik Ibsen, som skal ha bedt henne se kritisk på kvinneskikkelsene i hans egne dramaer. Historien går videre via Elises datter, Sofie Lindbæk, en frodig skikkelse som også skrev romaner og kulturhistoriske beretninger.

Datteren i neste slektsledd, Lise Lindbæk, er en av hovedportrettene i boken. Hun ble Norges første kvinnelige krigskorrespondent og måtte betale en høy pris for sin urolige og rotløse tilværelse. Bildet som tidligere er gitt av denne berømte reporteren blir her utfyllt og nyansert.

Noen av dere så kanskje forestillingen «Lise L. - Journalist i krig» på Nationaltheatret i 2006 - som gikk for fulle hus i seks måneder?

Mine forunderlige formødre er en lettlest bok, personlig og levende fortalt. Du fornemmer forfatterens stemme gjennom hele fortellingen. Jeg leste den som sagt med interesse, men også med glede. Det er så viktig å ta vare på og dokumentere historien – og lære av den. Kvinners kår har heldigvis endret seg mye fra 1800-hundretallet til dag, men dette kan bare bli satt i relieff i sammenheng med historisk bevissthet. Boken bidrar til dette – selv om den i stor grad belyser det øvre lag av samfunnssjiktet. Bente Lindbæks formødre tilhører et kjent norsk-dansk familietre med solide grener. Navn som Aars, Aubert, Mariboe, Stabel, Schnitler og Meyer gir ekko av gamle embetsmannsslekter. De hadde kunnskap, midler og kraft til å være pionerer og til å makte å bryte tradisjonelle mønstre.

Noen små skår var det riktignok i lesergleden, men det skyldes først og fremst at forlagets burde sørget for å luke ut en del forstyrrende og unødige gjentakelser.

Jeg slutter meg igjen til nevnte Andenæs - i hans avsluttende kommentar i anmeldelsen av boken: *Bokens fortelling er såpass tankevekkende at jeg tilgir en fremstillingsform og redigering som innimellom er noe ubearbeidet. Det hører på sett og vis med, på lignende måte som når filmskapere stundom gjør opptak med håndholdt kamera.*

Boken har fått mye oppmerksomhet:



Bilde fra Tara 8-15

Mens dette skrives får redaksjonen tilsendt et oppslag om boken og Bente Lindbæk fra bladet Tara (nr. 8. 2015) *Kvinnekraft i fire Generasjoner*, der hun fikk bred plass, rikt illustrert med bilder: Så både boken, Bente Lindbæk og hennes formødre skulle nå være behørig presentert i mange sammenhenger allerede.

Boken anbefales for alle som er interessert i historie, arv og miljø, familier og slekt.

For Metaforum
Kari Yvonne Kjølås

Fra teaterstykket:

«Lise L. - Journalist i krig»

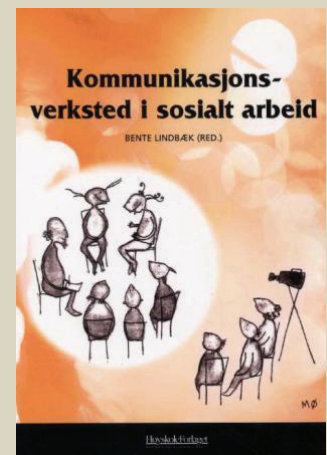
Se innslag i Aftenposten;
”*Mine forunderlig sterke formødre*” publisert søndag 26.02.2006 – eller i Dagbladet samme dag: Der Bente Lindbæk forteller om sin tante Lise Lindbæk og familien med de sterke formødrene som var med på å forme Norges første og største kvinnelige krigskorrespondent.

Les mer:

«Krigens penn.
Ein biografi om Lise Lindbæk»,
Av Sigrun Slapgard:
Gyldendal forlag.

*

Mer å lese av samme forfatter:



Høyskoleforlaget 2004

Bente Lindbæk (Redaktør)
Maren Østvold (Illustratør)

I boken viser forfatteren hvordan et systemisk perspektiv kan brukes som rammeverk og analyseredskap for å forstå og trene opp kommunikasjonsferdigheter. Det vektlegges at det er nødvendig med praktiske øvelser for å opparbeide kommunikasjonsferdigheter.

Fra forl. omtale.

*

Bente Lindbæk

planlegger også å holde en workshop om boken på Diakonhjemmets 25års jubileumsseminar for familieterapiutdanningene 15.okt. 2015

*



MINNEORD:

Luigi Boscolo (1932 – 2015)

Vi har tidligere annonsert Boscolos bortgang, og her bringer vi Minneord ved Paolo Bertrando – (fra Journal of Family Therapy nr 3- 2015).

Oversatt og bearbeidet av
Pål Abrahamsen

På italiensk betyr «il maestro» mester, dvs. et individ som både kan sitt eget fag og som kan klare å formidle det til andre på best mulig måte. Når *i maestri* dør lar de oss ikke sitte igjen alene. Vi har noe etter dem, det er ikke som om de faktisk er der, men de minner oss, om og om igjen, om det de ga oss med på veien. Jeg (PB) var for Luigi en læregutt, en kollega og en venn. Jeg lærte det meste jeg trengte fra ham for å bli en

terapeut, og kan vanskelig summere opp det hele på noen få linjer. Hans påvirkning på feltet er blitt blandet med andres terapeutiske modeller. Spesielt gjelder dette hans venn og medarbeider i mange år, Gianfranco Cecchin (som døde i 2004.)

Jeg har for vane å sammenligne Cecchin og Boscolo med John Lennon og Paul McCartney. Cecchin var som Lennon: Vittig, eksentrisk og uforutsigbar, han lagde tilnærminger til stoffet sitt som ingen andre kom på. Boscolo var opptatt av tilnærmingen til hele stoffet, altså harmonien, han ville bli forstått av medarbeidere og klienter. Han hadde ett hovedspørsmål til alle: «Gir det jeg spør om mening for deg?» og han spurte alltid om dette, om og om igjen.

Da endel Milano-terapeuter møttes i Italia etter Boscolos død i 2015 mintes vi hans evne til å komme inn på de forskjelligste klienter – han var en klinisk mester og han var klar over det. I sine siste år var han veldig glad i Heinz von Forsters uttrykk: «The Master is the Theory» - og han så på seg selv som både master og teori. Jeg vil her imidlertid spesielt legge vekt på hans teoretiske bidrag for å slå fast hans store og viktige plass når det gjelder systemisk terapi.

I Milano-teamets første år kunne være til dels stor strid om hvem som startet å bruke begreper som «systemisk hypotesedannelse» og «sirkulære spørsmål». Det er nok best å se på det hele som hva som kom ut av et felles prosjekt. Man kan kanskje si at «guttene» tenkte at de var mest interessert i dynamikken i den terapeutiske prosess mens «jentene» var mest opptatt av å karakterisere familienes typologi. Med et unntak – Luigi var den som først beskrev terapeutiske ritualer. Ritualer, sa han, var en felles emosjonell opplevelse, startet av terapeuten, som blir stadig bedre når ordene mister sin mening fordi klientene ikke sier å mye eller der de sier altfor mye. Derfor ble ritualer, slik Luigi så det, stadig fjernere fra hovedvekten på tradisjonelle paradokse preskripsjoner og ga rom for klienten til å være kreative og fri.

Derfor la Boscolo og Cecchin mest vekt på refleksjoner om strukturene ved den terapeutiske samtale etter at de splittet opp fra gruppen og kalte seg (Inspirert av Hoffmann) the «Milan Associates» (kan vi driste oss til å kalle dem «Milano-kameratene» på norsk?) og knyttet seg til to nye jenter utenfor Milano (Hoffman og Penn). De la vekt på det større systemet og prosessene og nærmet seg teoretikerne Maturana og von Foerster. De la vekt på hypoteser, på spørsmål og på bruk av det terapeutiske team sammen med vekt de la på det større systemet og definisjonen av det «viktige» systemet.

Boscolo la alltid vekt på det terapeutiske forholdet som han også kunne bruke i individualterapi, og han og vi sammen skrev bøker om dette så sent som i 1993 og 1996. Han ble nok mer psykoanalytisk etter hvert og integrerte psykoanalyse med Batesoniansk fokus, og samtidig påpekte han stadig mer skepsis psykoterapiens ensidige vekt på det kognitive og intellektuelle.

Bertrando og Boscolo skrev altså bøker og artikler sammen de siste ti årene, og diskuterte uten stans bøker og ideer og analyse av klinisk stoff. De satt oppe om kveldene, Boscolo ga alltid av seg selv uansett hva sesjonene kaltes. Jeg lærte alltid noe nytt, sier Bertrando.

På slutten ble det viktig å bruke det jeg hadde lært, og jeg har kunnet tillate meg å bruke det jeg har lært – og utvide det - på min måte. Det er blitt til at jeg stadig oftere tenker på Luigi Boscolo og mine samtaler med ham. Ikke for at jeg vet om han ville sagt det på samme måte som meg, vi ville nok vært uenige og diskutere. Men han ville helt sikkert ha satt pris på de forsøkene på «samtale» jeg gjør. Det gjelder nok også for andre terapeuter som han lærte opp og som i det minste var åpne for hans ideer, samtidig som de ikke glemmer seg selv.

*Og det er dette som virkelig karakteriserer en **maestro**, avslutter Paolo Bertrando sitt minneord.*

Paabraha@online.no

For langtidsplanleggere: Neste Nordiske kongress – på Island. 31. mai – 3. juni 2017



Nordiske Kongress i familierapi:
MEETING IN THE MIDDLE
Family Therapy: Pathways Towards Reconciliation.
www.fjolskyldumedferd.org / fff@fjolskyldumedferd.org

NFFT FONDET - 2015

KR.50.000 TIL UTDELING.

EN FIN MULIGHET TIL Å KOMME I GANG MED DIN IDÈ.

Hvert år utdeles maksimalt kr. 50.000,- i støtte til en eller flere søkere.
Fondet er et resultat av overskuddet av Verdenskongressen i Oslo i 2000.

HVA KAN DET SØKES STØTTE TIL?

Det kan søkes om støtte til aktiviteter som ligger innenfor foreningens formålsparagraf.

- a. Å utbre kunnskap om, og skape anerkjennelse for familieterapi og familieorientert tenkning.
 - b. Å fremme samarbeid og kontakt mellom enkeltpersoner og grupper som er engasjert i familieterapi, undervisning og forskning relatert til familierapeutisk arbeid.
 - c. Å støtte forskning og annen fagutvikling innen familieterapi
- Tildelingen skal ikke være et driftstilskudd til offentlige tjenester, men et insitament til noe som det ikke fås tilskudd til andre steder.
 - Det kan gis tilskudd til et avgrenset prosjekt, delprosjekt eller å skrive en artikkel.
 - Fondsstyret kan ikke fullfinansiere prosjekter
 - Søkerne må forplikte seg til å gi en tilbakemelding, som kommer foreningens medlemmer til gode, i form av en artikkel/ innlegg i Metaforum eller Fokus på Familien.
 - Fondet er et resultat av verdenskongressen i Oslo i år 2000, der tema var Forsoning og der tredjeverdens perspektivet var sterkt til stede. Det er ønskelig at tildelingene også bl.a. gjenspeiler dette perspektivet.
 - Utdeling av midler skjer etterskuddsvis på grunnlag av kvitteringer/bilag for utgifter

HVEM KAN SØKE? Medlemmer i NFFT kan søke støtte.

SØKNADSFRIST: 15.september 2015

VEILEDNING TIL SØKNADSSKJEMA:

1. Beskrivelse av det utviklings/inspirasjonsarbeidet det søkes om støtte til. Det ønskes en kort, men fyldig beskrivelse. Støtten skal ikke brukes som et driftstilskudd.
2. Det bør gå klart frem hvem søkeren representerer og i hvilken sammenheng "prosjektet" skal foregå.
3. Søkerne forplikter seg til å gi en tilbakemelding som kommer foreningen og medlemmene til gode, i form av en artikkel/ innlegg i Metaforum eller Fokus på Familien.

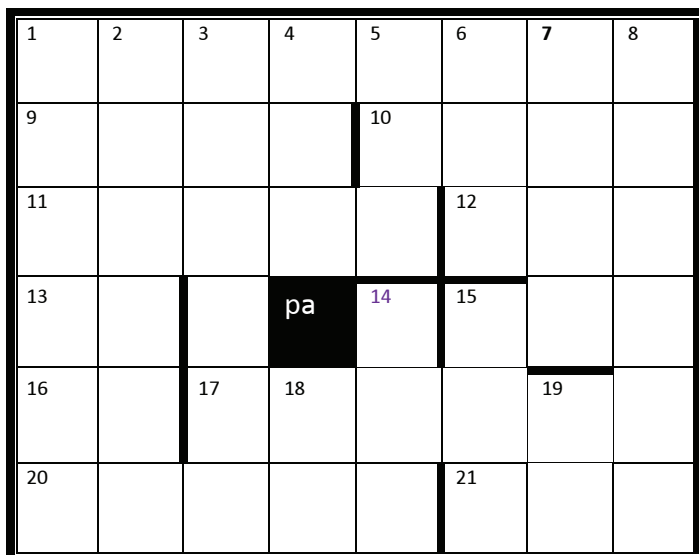
Søknad sendes fondets leder:

Randi F. Bagge: bagge@diakonhjemmet.no

Elektronisk søknadsskjema og ytterligere info finner du på www.nfft.no: Nffts fond.



Kryssord 3-2015



S	Y	R	I	A	U	S	A
V	I	L	N	I	U	S	pa
E	S	E	D	D	U	S	T
R	E	V	I	S	O	R	I
I	R	I	S	A	D	H	D
G	E	N	K	E	L	T	E
E	N	K	E	M	A	N	N

Løsning 2-2015

Vannrett:

- 1 Nylig avdød kjent familierapeut
- 9 Gammelt navn på Irland
- 10 Jentenavn
- 11 Legge sammen tall
- 12 Dansk navn på Surstoff
- 13 Trafikkåre
- 15 «punktum» på dataspråk
- 16 Presens
- 17 Folk fra et baltisk land
- 20 Tråd i kroppen
- 21 Er Gerdt Henrik i dette nummer

Loddrett:

- 1 Nest størst i Norge
- 2 Tresort
- 3 Underskriv!
- 4 Amerikansk medieselskap (fork)
- 5 Guttenavn
- 6 52
- 7 Størst i Norge
- 8 Er Anne Hedvig i dette nummer
- 14 På byen
- 15 Tre bokstaver etter hverandre i alfabetet
- 18 Retning eller parti (fork)
- 19 Flåte

✂ Løsningen sendes til :

PB 51 – 2011 Strømmen. (Merk: NFFT /Metaforum). Innen 15. sept 2015

Jeg har løst kryssord nr. 3-2015

Navn:

Adresse:.....

.....

E-post:

**Premien er som vanlig kr. 250,-
i avslag på neste Vetre-konferanse**

LYKKE TIL !



Ta en liten pause

**For info om systemiske kafeer og andre arrangementer
følg med på www.nfft.no og på våre facebooksider.**

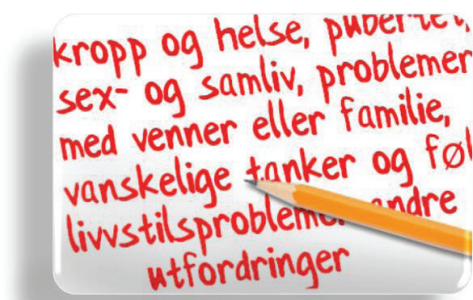


1. ANNONSERING



NFFTs ÅRSKONFERANSE 11. og 12. februar 2016

THON HOTELL – VETTRE I ASKER



“Seksualitet i et familieperspektiv – muligheter og utfordringer”

NB: Konferansen er denne gangen samlet til 2 dager!

Torsdag 11. februar		Fredag 12. februar	
09-10	Registrering	07-09.	Frokost
10-11.20	Rikke Pristed	09-11.30	Workshops
11.40- 13	Haakon Aars	11.30-12.30	Lunsj
13-14	Lunsj	12.30–14.00	Margrete Aasland
14-16	Workshops	14.15 – 15.45	Tore Follestad
16.30- 18	Generalforsamling	15.45	Avslutning
19.30	Nye medlemmer		
20.00	Middag		

Påmelding av workshops innen 15. okt. 2015
Sendes Halvor de Flon: deflon_2000@yahoo.no

Endelig program og mer informasjon i invitasjon vedl. neste nummer av Metaforum.

Følg også med på www.nfft.no

Vil du jobbe med familierelasjoner under fengsling?

For Fangers Pårørende (FFP) er i gang med et nytt og spennende prosjekt, og vil gjerne ha med oss familierapeuter fra hele landet.



FFP har de siste halvannet årene hatt et pilotprosjekt i samarbeid med Trondheim fengsel, hvor FFPs familierapeut og fengselets sosialkonsulent har hatt familiesamtaler med innsatte og deres familier. Familierapi i fengsel kan ha stor verdi både på det personlige plan, for familien, samt i et samfunnsøkonomisk og kriminalitetsforebyggende perspektiv. Tilbakemeldingene fra familiene som har deltatt er svært positive.

FFP har en målsetting om at innsatte og deres familier over hele landet skal få et slikt tilbud. Vi ønsker derfor et samarbeid med familierapeuter fra hele landet. Det legges opp til arbeid knyttet opp mot din eksisterende stilling som familierapeut, eller arbeid på timebasis.

Vil du vite mer? Ta kontakt med oss for mer informasjon!

Prosjektleder Nina Morseth Lauritzen i FFP Trøndelag, 7351 1929, trondelag@ffp.no

Daglig leder Hanne Hamsund, 2211 4130, post@ffp.no



NFFT
GENERALFORSAMLING
Vette 11. februar 2016

Saker som ønskes behandlet på NFFTs generalforsamling 2016

må være styret i hende innen 10. nov. 2015

Årskonferansen finner sted 11. og 12. februar 2016





Diakonhjemmet Høgskole



Utdanningen i Familieterapi og systemisk praksis ved Diakonhjemmet Høgskole fyller 25 år. Dette markeres med en jubileumskonferanse 29. og 30. oktober 2015.

Torsdag

- «Hva er det godt for?» Professor Per Jensen og studieleder Randi F. Bagge samtaler
- «Det begynner å ligne et liv ...» med førsteamanuensis Anne Øfsti
- Workshops med bl.a. Arlene Vetere, Jim Sheehan, Siv Myra, Per Jensen og Halvor de Flon
- Torsdag kveld blir det festaften med tapas og gitarist Knut Reiersrud

Fredag

- «Culture Matters: Working with Transnational Couples and Families». Dr. Reenee Singh, co-direktør i Tavistock og UEL Family Therapy & Systemic Research Centre og redaktør av Journal of Family Therapy
- «A creative Training in order to have a creative therapist.» Professor Rodolfo de Bernart, M.D. Psych., Istituto di Terapia Familiare di Firenze
- «Kan du se hva jeg sier?» Avslutning ved skuespiller Svein Tindberg

Priser

- Kr 1500 inkluderer konferanse, kaffe, lunsj og festmiddag
- Kr 1000 inkluderer konferanse og lunsj

Påmelding innen 1. oktober til refsaas@diakonhjemmet.no.

Hold deg oppdatert om arrangementet på web: dia.no/familie25

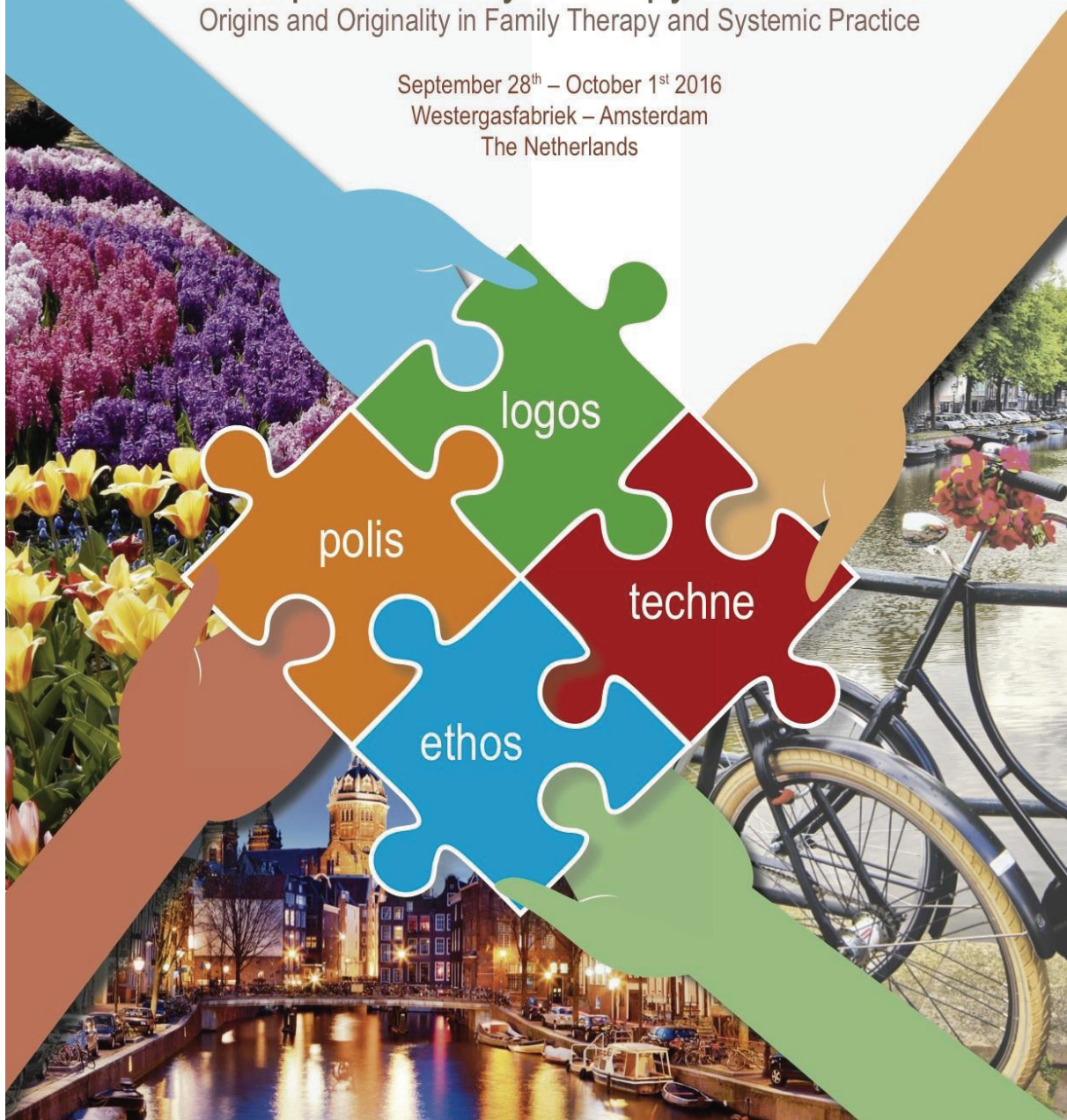
Diakonhjemmet Høgskole tilbyr bachelorstudier, masterstudier, videreutdanninger og doktorgradsstudium (ph.d).



9th Congress of the European Family Therapy Association

Origins and Originality in Family Therapy and Systemic Practice

September 28th – October 1st 2016
Westergasfabriek – Amsterdam
The Netherlands





DISPUK

Narrative og poststrukturalistiske perspektiver

REFLEKSIONSUGE PÅ KRETA (UGE 41): LEDELSE, COACHING & ORGANISATIONSARBEJDE

Refleksionsuge for professionelle, der arbejder med menneskers og organisationers læring, forandringsprocesser og udvikling: Direktører, chefer, ledere, interne og eksterne konsulenter, coaches, supervisorer og terapeuter, der er interesseret i at varetage sin egen og andres udvikling og bevægelse - konstruktivt, intelligent, kreativt og humoristisk.

Deltagerne vil blive introduceret til og kan fordybe sig i narrative metoder i forhold til forskellige typer af samtaler og ledelsesmæssige og organisatoriske problemstillinger.

Kreta • Med Allan Holmgren • Start den 3. oktober 2015
Kursusnr. 805-15

ALLE KAN TALE OM TRAUMER

Denne 2 dages workshop giver en grundig teoretisk forståelse af traumer og en indføring i, hvordan man kan lytte til og tale om traumer på hjælpsomme måder. Mange har lært, at det kræver særlig ekspertise at tale om traumer. Derfor oplever både børn og voksne, at pædagoger, lærere, sundhedspersonale eller andre, som de har tillid til, viger tilbage fra disse samtaler. Dette kan være fatalt, fordi man ofte kun forsøger at fortælle en gang. Traumatiske oplevelser nedbryder mennesker. De printer sig fast i hukommelsen og bliver ved med at øve indflydelse, med mindre man får mulighed for at dele dem med en anden, som forstår. Derfor er det vigtigt at turde høre historierne.

Snekkersten • Med Anette Holmgren • Den 8.-9. oktober 2015, kl. 9-16 • Kursusnr. 808-15

INTENSIV NARRATIV FAMILIE- TERAPEUTUDDANNELSE 1-ÅRIG EFTERUDDANNELSE 2016

Uddannelsen består af 4 moduler og indeholder grundig indføring i Narrativ familierapi. Herudover præsenteres brugbare elementer fra spændende tilgange som: "Collaborative" familierapi, Flerfamilierapi og Traumeterapi.

Snekkersten • 12+3 dage • Med Allan Holmgren, Kasper Hanghøj, William Madsen og Anette Holmgren • Start den 28. januar 2016 • Kursusnr. 180-16

NARRATIV COACHING OG VEJLEDNING DEL 1

Den 1-årige efteruddannelse i narrativ coaching og vej-

ledning er for alle, som har opgaver, der indebærer vejledning, coaching og rådgivning eller ønsker at kvalificere sig til fremtidige coaching- og vejledningsopgaver.

Aarhus • Med Martin Nevers og Lasse Hauge • Start den 9. marts 2016 • Kursusnr. 785-16

NARRATIV SUPERVISOR- UDDANNELSE NY INTENSIV 1-ÅRIG EFTERUDDANNELSE

Supervision er en spændende (og nødvendig) praksis, der styrker og professionaliserer behandlings- rådgivnings- og vejledningsarbejdet.

Denne efteruddannelse i narrativ supervision sigter mod at kvalificere deltagerne til at løse supervisorsopgaver, der strækker sig fra individuel supervision til supervision i både større og mindre grupper.

Uddannelsen sigter mod at deltagerne bliver i stand til at kunne supervisere i relation til både opgaverne, de involverede personer, gruppen, arbejdspladsen, samarbejdspartnere, kulturen, sproget og forhistorien.

Aarhus • Med Anne Romer & Lone Kaae Morell • Start den 27. april 2016 • Kursusnr. 701-16

Snekkersten • Med Anne Romer & Eva Kragh • Start den 6. april 2016 • Kursusnr. 700-16

TAL OM DET VIGTIGE! - MUS-SAMTALER MED MENING

Dette kursus henvender sig til ledere og mellemledere med personaleansvar, der ønsker inspiration til at holde MUS-samtaler, der giver lyst til og mod på at gå videre sammen samt til HR-konsulenter, der ønsker inspiration, de kan give videre.

Snekkersten • Med Eva Kragh • Den 16-17. juni 2016
Kursusnr. 802-16

HVORDAN TALER MAN MED BØRN OM PROBLEMER ?

- NARRATIVE SAMTALER MED BØRN

Dette kursus henvender sig til alle, der ønsker at hjælpe børn med at kunne tale om deres problemer, på ikke problematiserende måder.

Problemer problematiserer den som har problemet.

Mange børn føler ikke, at de har problemer, men at de er problemet. Når børn kobler problemerne sammen med deres identitet, kaster de sig næsten altid ud i selvnedgørende handlinger - det er således ikke kun omgivelserne, der vender sig imod børnene, de vender sig imod sig selv.

Snekkersten • Med Anette Holmgren

Den 5. september 2016 • Kursusnr. 804-16

Det lyriske hjørnet:

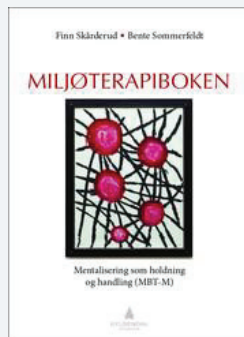
Shall earth no more inspire thee,
Thou lonely dreamer now?
Since passion may not fire thee
Shall Nature cease to bow?
Thy mind is ever moving
In regions dark to thee;
Recall its useless roving—
Come back and dwell with me.
I know my mountain breezes
Enchant and soothe thee still —
I know my sunshine pleases
Despite thy wayward will.
When day with evening blending
Sinks from the summer sky,
I've seen thy spirit bending
In fond idolatry.
I've watched thee every hour;
I know my mighty sway,
I know my magic power
To drive thy griefs away.
Few hearts to mortals given
On earth so wildly pine;
Yet none would ask a heaven
More like this earth than thine.
Then let my winds caress thee;
Thy comrade let me be—
Since nought beside can bless thee,
Return and dwell with me.



Emily Brontë (1818 – 1848)

NYE BØKER:

Redaksjonen kan ikke omtale alle bøkene vi får til gjennomsyn. Den som ønsker å anmelde en av bøkene får den til odel og eie.



Gyldendal 2014

Finn Skårderud, Bente Sommerfeldt

Denne boken bringer miljøterapien et skritt videre. Mentaliseringstradisjonen gir behandlingsformen et solid og rikt teoretisk rammeverk. Boken er en kilde til kunnskap og inspirasjon for miljøterapeuter både som enkeltindivider og som faglig fellesskap.



Gyldendal 2014

Leif Edward Ottesen Kennair, Roger Hagen

Her presenteres norsk psykoteraeutisk praksis gjennom 17 ulike metoder og tilnærminger innen individualterapi, familie- og barneterapi og gruppeterapi.



Gyldendal 2014

Birgit Valla: "Videre"

Hvordan psykiske helsetjenester kan bli bedre. Er alt vel innen psykisk helsevern? Denne boken tar forfatteren for seg slike spørsmål og gir optimistiske løsninger på hvordan vi kan bringe de psykiske helsetjenestene videre.



Gyldendal 2014

Psykoterapeuten

En antologi om terapeutens rolle i psykoterapi
Anna Louise von der Lippe, Helene A. Nissen-Lie, Hanne Weie Oddli

Psykoterapeutens betydning for effekten av psykoterapi har blitt stadig tydeligere de siste årene. Denne boken gir en empirisk og teoretisk oppdatering om terapeutens rolle, formidlet av sentrale norske og internasjonale forskere, teoretikere og klinikere.

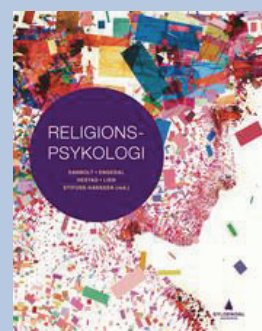


Gyldendal 2014

Konflikter hører menneskelivet til, de er både nødvendige og uunngåelige

Thor Johan Ekeland

For at helse- og sosialsektoren skal kunne løse sine oppgaver, kreves det et omfattende og nært samarbeid. Men jo større samarbeidsbehovet er, dess større er konfliktpotensialet. Hverdagen til helse- og sosialarbeidere er derfor også å måtte forholde seg til konflikter og konfliktløsning.



Gyldendal 2014

"Religionspsykologi"

Lars Johan Danbolt, Leif Gunnar Engedal, Hans Stifoss-Hanssen, Knut Hestad, Lars Lien.
Hvilken betydning har tro og livssyn for mennesker i dag?

Fra forlagenes omtaler





Gyldendal 2014

Lisa Øien, Ole Greger Lillevik
Miljøterapeutisk arbeid
i møte med vold og aggresjon.

Boken har et tydelig forebyggende perspektiv, og gir kunnskap om hvordan både den enkelte miljøterapeut og strukturelle faktorer kan virke dempende eller triggende i vanskelige konfliktsituasjoner.



Gyldendal 2014

"Fra sjokk til mestring
Norges respons på et nasjonalt traume"
Freja Ulvestad Kärki, Lars Weisæth

Aktørene i en krise er mange. I denne boken formidles kunnskap om psykososial oppfølging fra flere ståsteder.



Gyldendal 2014

"PMTO

Foreldretrening for familier som har barn med atferdsvansker"

Elisabeth Askeland, Annett Apeland, Roar Solholm

Å oppdra barn er utfordrende. Foreldre med barn med atferdsvansker kan oppleve det særlig strevsomt.



Gyldendal 2014

Jon Middelborg, Dimitrij Kielland Samoilow

"Tryggere barndom"
Et behandlingsperspektiv på vold i familien.

Barn som lever i med vold i hverdagen blir ofte usynlige. I denne boken viser forfatterne hvordan en kan tilby parterapi til par som utøver vold. Boken beskriver hvordan slik terapi kan gjennomføres med barnas trygghet som overordnet målsetting. Foreldre som mister besinnelsen og er voldelige mot hverandre, vil ha god nytte av behandling slik den er beskrevet i *Tryggere barndom*.



Bli bokanmelder:

Kontakt redaksjonen: kariyk@online.no

Ha en god høst!



Tegning: Kurt Ard

INNHOOLD: METAFORUM 3-2015

FASTE SPALTER:

Foreningsinfo	2
Redaksjonens røst	3
Styrets side: Pelle Slagsvold	4
Det lyriske hjørnet	34
Kryssord	28
Nye bøker	34-35

ARTIKLER, REPORTASJER OG REFERATER

Systemisk dialog Med Gerdt Henrik og Anne Hedvig Vedeler Ved Kari Yvonne Kjølås	5
--	---

Fra Vetre 2015 Workshop med Anna Margrete Flom "Fort skjelvande og fort borte"	10
---	----

Workshop med Prestvik og Flatås "Å bryte gjennom muren"	14
--	----

Workshop med Sonja Haas "Samhandling: Kropp og samtale i møte"	16
---	----

Fra Journal of Family Therapy Ved Pål Abrahamsen	20
---	----

Minne ord. Luigi Boscolo Ved Pål Abrahamsen	25
--	----

BOKOMTALER: Marianne Neegaard "Stormen og stillheten"	22
---	----

Bente Lindbæk: Mine forunderlige formødre Ved Kari Yvonne Kjølås	23
--	----

NFFT Fondet	27
Innkalling til årsmøte. Vetre	29
Annonser og div. info	30-33



Avsender:
NFFT: Enerhaugen
familievernkontor
Smedgata 49 Tøyen
0651 Oslo

B  **posten**
DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE
NORGE P.P. PORTO BETALT



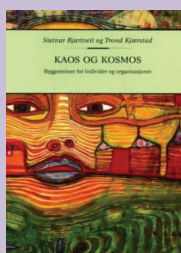
Norsk forening for familierterapi



Det 18. Førjulsseminaret i Gamle Logen

Torsdag 3. – fredag 4. desember 2015

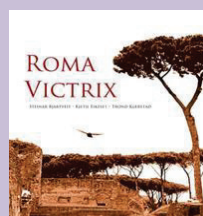
Utvalg fra produksjon:



2001
"KAOS OG
KOSMOS"
Steinar Bjartveit –
Trond Kjærstad



2012
"MAKT OG
VERDIGHET"
Steinar Bjartveit
- Ketil Eikeset



2012
"ROMA VICTRIX"
Samme forfattere
som over

NB: Seminaret er
åpent for alle som
ønsker å delta.

Lederskapets essens og lederens eksistens

- Kongstanker, autentisitet og handlekraft

Innholdet er mye rettet mot ledere og ledelse som fag, men som vi ser av boktitlene, den samlede erfaringen de tre har, samt stikkordene for innhold, tror vi det vil bli både morsomt, interessant og nyttig - også for medarbeidere og den kliniske hverdag.

" ... en reise i samfunn og kultur, individ og fellesskap, historier og fortellinger. Vi vandrer også i sinnets irrganger og samspillet labyrinter – for å se nærmere på faktorer som kan gi oss større forståelse av de strukturene og kontekstene vi alle er en del av - og mye mer. ..."

Fra innholdet:

- Arven fra Ibsen i moderne ledelse
- Når ledere flykter unna
- Det vanskelige med moderne krav til ledelse og personlig utvikling
- Foredrag og musikalsk reise: Ketil Bjørnstad om sine møter med Bohemene.
- Kreativitet, handlekraft og gjennomføringsevne
- Narsissisme, stormannsgalskap og andre utfordringer for ledere i dag

SETT AV DAGENE ALLEREDE NÅ!



Tradisjonen tro,
vil det bli musikalske og kunstneriske
innslag under veis i programmet, denne
gangen bl.a. konsert og dialog med
Ketil Bjørnstad.

Velkommen til Gamle Logen!

For mer informasjon: Se invitasjonen vedlagt
dette nummeret av Metaforum
Følg også med på www.nfft.no



FORELESERE:



Kjetil Eikeset
filosof, økonom, psykolog og
forfatter.



Steinar Bjartveit
psykolog og forfatter



Trond Kjærstad
psykolog og forfatter

NB: Påmelding via
www.nfft.no åpnes i
august.